

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 3415
Warszawa, 28 września 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- Prawo spółdzielcze.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Panią Jolantę Szymanek-Deresz Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z poważaniem

(-) Aleksander Kwaśniewski

U S T A W A

z dnia 2004 r.

PRAWO SPÓŁDZIELCZE¹⁾

TYTUŁ I.

PRZEPISY WSPÓLNE DLA SPÓŁDZIELNI

Dział I

SPÓŁDZIELNIA

Art. 1

- § 1. Spółdzielnia jest dobrowolnym i samorządnym zrzeszeniem o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym nieograniczonej liczby osób, które zrzeszyły się w celu wspólnego prowadzenia działalności gospodarczej dla zaspokajania swych dążeń i potrzeb ekonomicznych, kulturalnych i socjalnych.
- § 2. Spółdzielnia prowadzi także działalność społeczną na rzecz swych członków, ich rodzin oraz lokalnego środowiska społecznego.
- § 3. Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, ustawę z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz ustawę z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego.

Art. 2

Spółdzielnia działa na podstawie niniejszej ustawy, innych ustaw i statutu oraz kieruje się międzynarodowymi zasadami spółdzielczymi.

Dział II**STATUT SPÓŁDZIELNI****Art. 3**

- § 1. Statut spółdzielni powinien określać:
- 1) firmę zawierającą oznaczenie: „spółdzielnia” albo „spółdzielczy”, „spółdzielcza” lub „spółdzielcze”;
 - 2) siedzibę spółdzielni;
 - 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli została ona założona na czas określony;
 - 4) przedmiot działalności gospodarczej spółdzielni oraz rodzaj działalności społecznej;
 - 5) wysokość udziału i liczbę udziałów, jaką członek obowiązany jest zadeklarować oraz sposób i terminy ich wnoszenia i zwrotu;
 - 6) kwotę wpisowego lub zasady ustalania jego wysokości oraz sposób i terminy wnoszenia wpisowego;
 - 7) zasady i tryb przyjmowania członków, występowania ze spółdzielni oraz wykluczania i wykreślenia członków;
 - 8) prawa i obowiązki członków;
 - 9) zasady zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i podejmowania uchwał;
 - 10) zasady i tryb wybierania oraz odwoływania członków organów wybieralnych spółdzielni;
 - 11) zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) oraz pokrywania strat spółdzielni;
 - 12) zasady podziału majątku spółdzielni w razie jej likwidacji lub upadłości.
- § 2. Spółdzielnie osób prawnych, których członkami są spółdzielnie, mogą używać nazwy „związek gospodarczy spółdzielni”.
- § 3. Statut powinien ponadto zawierać postanowienia, których wprowadzenia wymagają przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw. Statut może zawierać także inne postanowienia.

Art. 4

- § 1. Zmiana statutu spółdzielni wymaga uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 2/3 głosów.
- § 2. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego, zwanego dalej „Rejestrem”. Jednakże walne zgromadzenie uchwalając zmianę statutu dotyczącą utworzenia nowych organów lub liczby członków organów dotychczasowych, których wybieranie i odwoływanie należy do jego właściwości, może dokonać wyboru lub odwołania członków tych organów zgodnie z uchwałą o zmianie statutu. Uchwała walnego zgromadzenia staje się w tym zakresie skuteczna z chwilą wpisania zmiany statutu do Rejestru.

Dział III**ZAŁOŻENIE SPÓŁDZIELNI****Art. 5**

- § 1. W celu założenia spółdzielni osoby ją zakładające (założyciele):
- 1) uchwalają statut, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów;
 - 2) składają deklaracje członkowskie, zawierające zobowiązanie do wpłacenia wpisowego określonego w statucie oraz liczbę zadeklarowanych udziałów i inne dane, wymagane przez statut;
 - 3) dokonują wyboru wybieralnych organów spółdzielni.
- § 2. Liczba założycieli spółdzielni nie może być niższa od liczby członków, jaką w myśl ustawy lub statutu powinna liczyć spółdzielnia.

Art. 6

Zarząd spółdzielni składa do sądu rejestrowego wniosek o wpis spółdzielni do Rejestru.

Art. 7

- § 1. Z chwilą wpisania spółdzielni do Rejestru nabywa ona osobowość prawną.

- § 2. Za czynności dokonane w interesie spółdzielni przed jej zarejestrowaniem, osoby działające do chwili zarejestrowania spółdzielni odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Po zarejestrowaniu spółdzielni za zobowiązania wynikające z tych czynności spółdzielnia odpowiada tak, jak za zaciągnięte przez siebie. Jednakże osoby działające przed zarejestrowaniem spółdzielni odpowiadają wobec niej według przepisów prawa cywilnego.

Dział IV

CZŁONKOWIE SPÓŁDZIELNI

Art. 8

- § 1. Spółdzielnia powinna liczyć co najmniej pięciu członków.
- § 2. Spółdzielnia, której członkami w myśl statutu mogą być wyłącznie osoby prawne, powinna liczyć co najmniej trzech członków.

Art. 9

- § 1. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie.
- § 2. Statut może dopuścić członkostwo osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mających tej zdolności.
- § 3. Osoby prawne mogą być członkami spółdzielni, jeżeli statut to przewiduje i jeżeli odpowiadają one wymaganiom określonym w statucie.

Art. 10

- § 1. Prawa i obowiązki wynikające z członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe.
- § 2. Członkowi przysługuje prawo:
- 1) uczestniczenia w walnym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej;
 - 2) czynne i bierne prawo wyborcze do organów spółdzielni;
 - 3) żądania wydania mu przez spółdzielnię odpisów statutu i regulaminów;

- 4) wglądu do rejestru członków spółdzielni, protokołów z obrad organów spółdzielni, sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych oraz protokołów z lustracji spółdzielni;
 - 5) żądania rozpatrzenia przez organy spółdzielni zgłoszonych przez członka wniosków dotyczących działalności spółdzielni;
 - 6) do świadczeń spółdzielni w zakresie jej statutowej działalności;
 - 7) do udziału w nadwyżce bilansowej (dochodzie ogólnym).
- § 3. Do obowiązków członka należy:
- 1) dbanie o dobro spółdzielni i uczestniczenie w realizacji jej zadań statutowych;
 - 2) tworzenie więzi członkowskiej na zasadach demokracji, równości, sprawiedliwości, solidarności, samopomocy i uczciwości;
 - 3) przestrzeganie prawa, statutu i opartych na nim regulaminów.
- § 4. Statut może bliżej określać prawa i obowiązki członków wymienione w §1-3 oraz ustanawiać inne, stosownie do zadań i przedmiotu działalności spółdzielni.
- § 5. Przepisy ustawy, statut i umowy zawierane między spółdzielnią i jej członkami określają prawa i obowiązki członków wynikające ze stosunków prawnych pochodnych od członkostwa w spółdzielni.

Art. 11

- § 1. Członkostwo w spółdzielni powstaje wskutek złożenia deklaracji przez przystępującego do spółdzielni oraz podjęcia uchwały o jego przyjęciu przez organ spółdzielni wskazany w statucie.
- § 2. Deklaracja powinna być złożona pod rygorem nieważności w formie pisemnej i zawierać imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania, a gdy przystępujący jest osobą prawną - jej nazwę i adres siedziby, oświadczenie woli o przystąpieniu do spółdzielni, dane co do liczby zadeklarowanych udziałów i inne dane określone w statucie spółdzielni, a także podpis składającego deklarację. W takiej samej formie deklaruje się także wszelkie zmiany danych, zawartych w deklaracji.
- § 3. Członek może w deklaracji lub w odrębnym pisemnym oświadczeniu złożonym spółdzielni wskazać osobę, której spółdzielnia obowiązana będzie

po jego śmierci wypłacić udziały. W takim przypadku prawo z tego tytułu nie należy do spadku.

- § 4. Organ właściwy w myśl statutu do przyjmowania członków podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia w poczet członków. O treści uchwały zarząd zawiadamia na piśmie osobę składającą deklarację. Uchwała odmawiająca przyjęcia powinna zawierać uzasadnienie. Jeżeli organem właściwym do przyjmowania członków nie jest walne zgromadzenie, od uchwały tego organu odmawiającej przyjęcia na członka, składającemu deklarację przysługuje odwołanie do organu wskazanego w statucie. Odwołanie powinno być złożone w formie pisemnej.
- § 5. Statut spółdzielni określa: terminy podjęcia uchwały o przyjęciu lub odmowie przyjęcia w poczet członków osoby składającej deklarację, zawiadomienia jej o treści tej uchwały oraz wniesienia i rozpatrzenia odwołania od uchwały odmawiającej przyjęcia.
- § 6. Przepisów §1, 4 i 5 nie stosuje się do założycieli spółdzielni, którzy stają się jej członkami z chwilą zarejestrowania spółdzielni.

Art. 12

Członek spółdzielni może wystąpić z niej za wypowiedzeniem dokonany na koniec miesiąca kalendarzowego. Wypowiedzenie powinno być dokonane pod rygorem nieważności w formie pisemnej. Członkostwo ustaje z upływem okresu wypowiedzenia określonego w statucie.

Art. 13

- § 1. Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie lub wykreślenie członka.
- § 2. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z przepisami prawa, statutem lub dobrymi obyczajami. Statut określa przyczyny wykluczenia.
- § 3. Członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony ze spółdzielni. Statut określa przyczyny wykreślenia.
- § 4. Wykluczenia lub wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza lub walne zgromadzenie. Organ ten przed podjęciem

uchwały powinien umożliwić członkowi, którego uchwała ma dotyczyć, złożenie wyjaśnień.

- § 5. O wykluczeniu lub wykreśleniu członka, zarząd spółdzielni zawiadamia go bezzwłocznie na piśmie z podaniem przyczyn wykluczenia lub wykreślenia. Zawiadomienie zwrócone na skutek niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.
- § 6. Jeżeli członek został wykluczony lub wykreślony przez radę nadzorczą, przysługuje mu odwołanie do walnego zgromadzenia. Odwołanie powinno być wniesione i rozpatrzone przez walne zgromadzenie w trybie i terminach określonych przez statut dla postępowania wewnątrzspółdzielczego, a jeżeli statut postępowania takiego nie przewiduje, termin do wniesienia odwołania wynosi dwa tygodnie od daty doręczenia zawiadomienia z uzasadnieniem o wykluczeniu lub wykreśleniu. Odwołanie powinno być rozpatrzone przez najbliższe walne zgromadzenie, nie później jednak niż w ciągu dwunastu miesięcy od daty wniesienia odwołania.
- § 7. O zwołaniu walnego zgromadzenia zarząd spółdzielni zawiadamia pisemnie odwołującego się w terminie wskazanym w statucie dla zawiadamiania członków. Odwołujący się ma prawo być obecny na walnym zgromadzeniu i popierać swoje odwołanie. O uchwale walnego zgromadzenia w sprawie odwołania zarząd spółdzielni zawiadamia odwołującego się na piśmie w ciągu 14 dni od daty podjęcia tej uchwały.
- § 8. Jeżeli członek wykluczony lub wykreślony nie wniósł odwołania do walnego zgromadzenia, może uchwałę rady nadzorczej zaskarżyć do sądu w terminie sześciu tygodni od daty doręczenia mu zawiadomienia z uzasadnieniem o wykluczeniu lub wykreśleniu. Przepisy art. 28 § 2-7 stosuje się odpowiednio.
- § 9. Wykluczenie i wykreślenie członka staje się skuteczne:
- 1) z upływem terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady o wykluczeniu lub wykreśleniu albo zaskarżenia tej uchwały lub uchwały walnego zgromadzenia do sądu, jeżeli termin ten jest późniejszy, a członek wykluczony lub wykreślony nie wniósł w tych terminach odwołania do walnego zgromadzenia lub nie wytoczył powództwa;
 - 2) z chwilą prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady lub walnego zgromadzenia w sprawie wykluczenia lub wykreślenia członka.

Art. 14

Członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od chwili, w której nastąpiła śmierć. Członka będącego osobą prawną skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od chwili jej ustania.

Art. 15

- § 1. Statut może stanowić, że w określonych w nim sprawach między członkiem a spółdzielnią, członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do innego wskazanego w statucie organu spółdzielni w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. W tym wypadku statut powinien określać zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.
- § 2. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.
- § 3. Postanowienia statutu o postępowaniu wewnątrzspółdzielczym nie mogą ograniczać dochodzenia przez członków swych praw na drodze sądowej. W wypadku zaskarżenia przez członka uchwały w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym i sądowym, postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.

Art. 16

- § 1. Spółdzielnia prowadzi rejestr członków.
- § 2. Wpis do rejestru obejmuje: imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania członka, a gdy członek spółdzielni jest osobą prawną - jej nazwę i adres siedziby, datę powstania członkostwa, liczbę zadeklarowanych udziałów, wysokość obowiązującego członka wpisowego i datę jego wpłacenia, informację o wypowiedzeniu członkostwa, wykluczeniu lub wykreśleniu członka, datę ustania członkostwa oraz inne dane przewidziane w statucie. Wpisom podlegają także zmiany tych danych. Wpisy powinny być dokonywane niezwłocznie.

- § 3. Prawo przeglądania rejestru, o którym mowa w §1, mają członkowie spółdzielni oraz upoważnieni przedstawiciele związku spółdzielczego i Krajowej Rady Spółdzielczej.

Dział V ORGANY SPÓŁDZIELNI

Rozdział I Przepisy wspólne dla organów spółdzielni

Art. 17

- § 1. Organami spółdzielni są:
- 1) walne zgromadzenie albo zebranie przedstawicieli;
 - 2) zebrania grup członkowskich – w spółdzielni, w której walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli;
 - 3) rada nadzorcza, z zastrzeżeniem §3;
 - 4) zarząd.
- § 2. Statut może przewidywać powołanie także innych organów spółdzielni, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.
- § 3. W spółdzielniach, w których liczba członków nie przekracza 10, nie powołuje się rady nadzorczej.
- § 4. Wybory przedstawicieli na zebranie przedstawicieli, członków rady nadzorczej oraz prezesa i członków zarządu są dokonywane w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie tych osób następuje także w głosowaniu tajnym.
- § 5. Jeżeli członkowie organu spółdzielni są wybierani na określoną w statucie kadencję, ich mandaty wygasają z chwilą wyboru nowych członków tego organu w roku kalendarzowym, w którym upływa kadencja, nie później jednak niż z końcem tego roku.

Art. 18

- § 1. W zakresie nieuregulowanym w ustawie zwoływanie posiedzeń organów spółdzielni oraz sposób i tryb podejmowania uchwał przez te organy, określa statut i przewidziane w nim regulaminy.
- § 2. Jeżeli ustawa lub statut nie stanowią inaczej, uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów przy uwzględnieniu tylko głosów oddanych za i przeciw uchwale.
- § 3. Członkowie organów spółdzielni nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach wyłącznie ich dotyczących.

Art. 19

- § 1. Nie można być jednocześnie członkiem rady nadzorczej i zarządu tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka rady do zarządu albo członka zarządu do rady jest nieważna.
- § 2. W razie konieczności rada nadzorcza może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu, jednakże na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy. W takim wypadku członkostwo w radzie ulega zawieszeniu.
- § 3. W skład rady nie może wchodzić dyrektor kierujący przedsiębiorstwem spółdzielni, zastępca dyrektora, prokurent spółdzielni oraz osoba bliska członka zarządu, dyrektora kierującego przedsiębiorstwem spółdzielni lub zastępcy dyrektora albo prokurenta spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru takiej osoby do rady jest nieważna.
- § 4. Jeżeli okoliczności wymienione w §3 powstały po dokonaniu wyboru do rady nadzorczej, ustaje członkostwo w radzie.
- § 5. Osobą bliską jest osoba pozostająca w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej oraz osoba, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu z jedną z osób wymienionych w §3.

Art. 20

- § 1. Nie może być członkiem rady nadzorczej lub zarządu, a także dyrektorem kierującym przedsiębiorstwem spółdzielni lub zastępcą dyrektora albo

prokurentem spółdzielni, osoba zajmująca się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni, w szczególności będąca przedsiębiorcą prowadzącym działalność konkurencyjną wobec spółdzielni albo wspólnikiem lub członkiem organu takiego przedsiębiorcy.

- § 2. Nie może być członkiem rady nadzorczej lub zarządu, a także dyrektorem kierującym przedsiębiorstwem spółdzielni lub zastępcą dyrektora albo prokurentem spółdzielni, przedsiębiorcą albo wspólnik lub członek organu przedsiębiorcy, który pozostaje ze spółdzielnią w stosunkach cywilnoprawnych, związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę.
- § 3. Przepisy §1 i 2 stosuje się również w wypadku, gdy okoliczności wymienione w tych przepisach dotyczą osoby bliskiej, w rozumieniu art. 19 §5, członka rady lub zarządu albo dyrektora kierującego przedsiębiorstwem spółdzielni lub zastępcy dyrektora albo prokurenta spółdzielni.
- § 4. Naruszenie zakazu, o którym mowa w §1-3, powoduje ustanie członkostwa w radzie nadzorczej lub zarządzie, rozwiązanie umowy upoważniającej do kierowania przedsiębiorstwem spółdzielni lub wygaśnięcie prokury oraz powoduje inne skutki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

Rozdział 2

Walne Zgromadzenie

Art. 21

- § 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.
- § 2. Członek może brać udział w walnym zgromadzeniu tylko osobiście. Nie dotyczy to członków o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mających tej zdolności, którzy biorą udział w walnym zgromadzeniu przez swoich przedstawicieli ustawowych. Osoby prawne będące członkami spółdzielni biorą udział w walnym zgromadzeniu przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka.
- § 3. Każdy członek ma jeden głos bez względu na liczbę posiadanych udziałów. Statut spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne,

może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

- § 4. W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 22

- § 1. Statut może stanowić, jeżeli liczba członków spółdzielni przekroczy 200, że walne zgromadzenie zostaje zastąpione przez zebranie przedstawicieli. W takim wypadku statut określa zasady ustalania liczby przedstawicieli, terminy ich wyboru, czas trwania przedstawicielstwa. Przedstawicielem może być tylko członek spółdzielni, ustawowy przedstawiciel członka o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mającego tej zdolności oraz osoba fizyczna wskazana przez członka będącego osobą prawną.
- § 2. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy ustawy i postanowienia statutu o walnym zgromadzeniu.

Art. 23

- § 1. Do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:
- 1) uchwalanie programów działalności spółdzielni;
 - 2) zatwierdzanie rocznego sprawozdania finansowego spółdzielni;
 - 3) rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań z działalności spółdzielni oraz udzielanie absolutorium członkom zarządu;
 - 4) rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań z działalności rady nadzorczej;
 - 5) rozpatrywanie wniosków polustracyjnych oraz sprawozdań rady z lustracji przeprowadzanych w spółdzielni i podejmowanie uchwał w tych sprawach;
 - 6) podejmowanie uchwały w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat;
 - 7) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia, nabycia lub wydzierżawienia nieruchomości, przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolnego spółdzielni, jej zakładu albo innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej;
 - 8) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, jej podziału lub likwidacji oraz postępowania upadłościowego lub naprawczego;

- 9) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia lub wystąpienia spółdzielni ze związku spółdzielczego;
- 10) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia spółdzielni do innych przedsiębiorców lub nabycia udziałów albo akcji w spółce, jeżeli powoduje to powstanie zobowiązania spółdzielni przekraczającego kwotę określoną w statucie;
- 11) oznaczanie najwyższej sumy, do której spółdzielnia może zaciągać zobowiązania;
- 12) wybór delegatów na zjazd związku spółdzielczego, którego spółdzielnia jest członkiem;
- 13) uchwalanie zmian statutu;
- 14) podejmowanie uchwał w innych sprawach określonych w ustawie lub w statucie.

§ 2. Przepisów § 1 pkt 7 nie stosuje się do:

- 1) spółdzielni mieszkaniowych w zakresie ustanawiania odrębnej własności lokali i domów jednorodzinnych na rzecz członków spółdzielni oraz przenoszenia własności lokali lub domów jednorodzinnych na rzecz członków spółdzielni, którym przysługuje spółdzielcze lokatorskie lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu lub domu jednorodzinnego;
- 2) banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie zbywania nieruchomości przedsiębiorstw, gospodarstw rolnych, zakładów i innych wyodrębnionych jednostek organizacyjnych, nabytych w wyniku realizacji zabezpieczenia udzielonych kredytów.

Art. 24

§ 1. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie przynajmniej raz w roku w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego.

§ 2. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady nadzorczej;
- 2) przynajmniej jednej dziesiątej liczby członków spółdzielni, nie mniej jednak niż trzech członków;
- 3) związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

- § 3. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zarząd zwołuje je także na żądanie:
- 1) 1/3 przedstawicieli na zebranie przedstawicieli;
 - 2) zebrań grup członkowskich obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.
- § 4. Żądanie zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli powinno być zgłoszone na piśmie z podaniem celu jego zwołania.
- § 5. W wypadkach wskazanych w § 2 i § 3 zarząd zwołuje walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu sześciu tygodni od dnia wniesienia żądania. Jeżeli to nie nastąpi w tym terminie, zwołuje je rada nadzorcza, związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub Krajowa Rada Spółdzielcza na koszt spółdzielni.
- § 6. W spółdzielniach, w których nie powołuje się rady nadzorczej, walne zgromadzenie może zostać zwołane także przez działających łącznie trzech członków spółdzielni. Zwołując walne zgromadzenie powinni oni wskazać sprawy, które mają być przedmiotem jego obrad. Tak zwołane walne zgromadzenie może podejmować uchwały, jeżeli jest na nim obecnych więcej niż połowa członków spółdzielni.

Art. 25

- § 1. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) zawiadamia się członków spółdzielni i związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, w sposób i w terminach określonych w statucie. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zawiadomienie doręcza się przedstawicielom na piśmie.
- § 2. Uprawnieni w myśl art. 24 §2, §3 i §6 do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli), mogą żądać zamieszczenia określonych spraw w porządku jego obrad, pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym w statucie. Jednakże żądanie zgłoszone po zawiadomieniu, o którym mowa w §1, nie może dotyczyć zamieszczenia spraw określonych w art. 23 §1 pkt 1, 2, 3, 6, 8 i 13.

- § 3. O uzupełnieniu porządku obrad o sprawy zgłoszone po zawiadomieniu, o którym mowa w §1, zarząd zawiadamia, z zachowaniem tej samej formy co poprzednie zawiadomienie, członków spółdzielni, przedstawicieli oraz związek spółdzielczy w dodatkowym terminie określonym w statucie. Sprawy te mogą być przedmiotem uchwał zebrania przedstawicieli, chociażby nie były uprzednio rozpatrywane przez zebrania grup członkowskich.

Art. 26

- § 1. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały, jeżeli jest na nim obecna więcej niż połowa członków uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.
- § 2. Walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanym do wiadomości członków w terminie i w sposób określony w statucie. Jednakże walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli), na którym obecni są wszyscy członkowie spółdzielni lub przedstawiciele, może za ich zgodą podejmować uchwały także w sprawach nie objętych porządkiem obrad.

Art. 27

- § 1. Z obrad walnego zgromadzenia sporządza się protokół, który powinien być podpisany przez przewodniczącego walnego zgromadzenia oraz inne osoby wskazane w statucie.
- § 2. Protokoły są jawne dla członków spółdzielni, przedstawicieli związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz Krajowej Rady Spółdzielczej.
- § 3. Zarząd spółdzielni przechowuje protokoły co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

Art. 28

- § 1. Uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.
- § 2. Uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna.

- § 3. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu.
- § 4. Każdy członek spółdzielni lub zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały. Jednakże prawo zaskarżenia uchwały w sprawie wykluczenia lub wykreślenia członka przysługuje wyłącznie członkowi wykluczonemu lub wykreślonemu.
- § 5. Jeżeli zarząd wytacza powództwo, spółdzielnię reprezentuje pełnomocnik ustanowiony przez radę nadzorczą, a spółdzielnię, w której nie powołuje się rady nadzorczej, pełnomocnik ustanowiony przez walne zgromadzenie.
- § 6. Powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania – w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.
- § 7. Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy wskazany w §6 biegnie od dnia tego zawiadomienia dokonanego w sposób wskazany w statucie.
- § 8. Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w §6, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.
- § 9. Orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów.

Rozdział 3 **Zebrania grup członkowskich**

Art. 29

- § 1. W spółdzielni, w której walne zgromadzenie zostaje zastąpione przez zebranie przedstawicieli, organami są także zebrania grup członkowskich.

- § 2. W skład zebrań grup członkowskich wchodzi wszyscy członkowie spółdzielni. Członek spółdzielni może należeć tylko do jednej grupy członkowskiej oraz ma jeden głos na jej zebraniu.
- § 3. Statut spółdzielni ustala zasady tworzenia grup członkowskich, ich organizację oraz sposób zwoływania, obradowania i podejmowania uchwał przez zebrania tych grup.
- § 4. Do właściwości zebrań grup członkowskich należy:
- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli;
 - 2) wybieranie i odwoływanie członków rady nadzorczej spółdzielni, jeżeli statut tak stanowi;
 - 3) rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli i uchwalanie wniosków w tych sprawach;
 - 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady nadzorczej i zarządu;
 - 5) wyrażanie opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni, a zwłaszcza w sprawach członków wchodzących w skład grupy.
- § 5. Statut może określać także inne zadania dla zebrań grup członkowskich.
- § 6. Jeżeli zakres działania zebrania grupy członkowskiej jest związany z wyodrębnioną jednostką organizacyjną spółdzielni, w szczególności z zakładem lub osiedlem, zebranie to dokonuje okresowej oceny działalności kierownictwa jednostki i przedstawia tę ocenę wraz ze swoimi wnioskami zarządowi spółdzielni.
- § 7. Zarząd spółdzielni zwołuje zebrania grup członkowskich przed każdym zebraniem przedstawicieli. Zebrania powinny się odbyć nie później niż dwa tygodnie i nie wcześniej niż cztery tygodnie przed upływem terminu określonego w statucie, dla żądania zamieszczenia określonych spraw w porządku obrad zebrania przedstawicieli. Ponadto zebranie grupy członkowskiej powinno być zwołane na żądanie rady nadzorczej lub określonej w statucie liczby członków grupy w terminie nie dłuższym niż cztery tygodnie od daty zgłoszenia żądania.

Rozdział 4

Rada nadzorcza

Art. 30

- § 1. Rada nadzorcza, zwana dalej „radą”, sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.
- § 2. Do właściwości rady należy:
- 1) kontrola wykonywania przez spółdzielnię jej zadań statutowych oraz nadzór nad bieżącą działalnością spółdzielni;
 - 2) rozpatrywanie i ocena sprawozdań finansowych spółdzielni;
 - 3) rozpatrywanie okresowych sprawozdań zarządu oraz dokonywanie ocen celowości, rzetelności i gospodarności działań zarządu;
 - 4) nadzór nad przestrzeganiem przez spółdzielnię praw jej członków;
 - 5) rozpatrywanie zgłoszonych przez członków wniosków dotyczących działalności spółdzielni i skarg na działalność zarządu;
 - 6) współdziałanie z lustratorami przy przeprowadzanych przez nich lustracjach spółdzielni;
 - 7) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających w szczególności wyniki kontroli i ocenę sprawozdań finansowych;
 - 8) podejmowanie uchwał w innych sprawach określonych w ustawie lub w statucie.
- § 3. W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni.

Art. 31

- § 1. Rada składa się co najmniej z trzech członków wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich.
- § 2. Do rady mogą być wybierani wyłącznie członkowie spółdzielni. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba nie będąca członkiem spółdzielni, wskazana przez tę osobę prawną. Statut

spółdzielni może określić wymagania, jakie powinny spełniać osoby kandydujące do rady.

- § 3. Statut spółdzielni, z wyjątkiem statutu spółdzielni pracy, może ograniczyć liczbę członków w radzie będących pracownikami spółdzielni.
- § 4. Statut określa kadencję rady.
- § 5. Przed upływem kadencji członek rady może być odwołany większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał.
- § 6. Statut może przewidywać wybór przez radę prezydium, którego zadaniem może być wyłącznie organizowanie pracy rady.

Art. 32

- § 1. W spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, jej zadania wykonuje walne zgromadzenie, a prawo kontroli działalności spółdzielni przysługuje każdemu członkowi. Może on w tym zakresie wykonywać uprawnienia rady, określone w art. 30 §3 oraz być obecny przy lustracjach przeprowadzanych w spółdzielni.
- § 2. Członek spółdzielni może wnieść pod obrady walnego zgromadzenia wnioski z przeprowadzonej przez siebie kontroli i żądać ich rozpatrzenia, chociażby sprawa ta nie była objęta porządkiem obrad.

Rozdział 5 Zarząd

Art. 33

- § 1. Zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz.
- § 2. Statut określa skład i liczbę członków zarządu. Jeżeli zarząd jest jednoosobowy, statut określa także zasady i tryb sprawowania zastępstwa w wypadku przejściowej niemożności wykonywania funkcji zarządu przez członka zarządu.
- § 3. Dokonywanie czynności niezastrzeżonych w ustawie lub statucie do właściwości innych organów należy do właściwości zarządu.

Art. 34

- § 1. Członków zarządu, w tym odrębnie prezesa, stosownie do statutu, wybiera i odwołuje rada lub walne zgromadzenie. Statut określa wymagania, jakie powinny spełniać osoby kandydujące do zarządu spółdzielni.
- § 2. Odwołanie członka zarządu następuje przez organ, który go wybrał. Walne zgromadzenie może także odwołać członka zarządu, któremu nie udzieliło absolutorium niezależnie od tego, który organ jest według statutu właściwy do odwoływania członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się art. 26 §2.
- § 3. Statut może stanowić, że członek zarządu wybrany przez walne zgromadzenie może być zawieszony w czynnościach przez radę z powodu naruszenia przez niego przepisów prawa, postanowień statutu lub działań albo zaniechań, które narażają spółdzielnię na szkodę. W tym wypadku rada podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni oraz zwołuje bezzwłocznie walne zgromadzenie, które podejmuje uchwałę o odwołaniu zawieszzonego w czynnościach członka zarządu lub uchyleniu jego zawieszenia.
- § 4. O odmowie udzielenia absolutorium, odwołaniu lub zawieszeniu w czynnościach członka zarządu rada spółdzielni zawiadamia go bezzwłocznie na piśmie. Zawiadomienie o zawieszeniu członka zarządu powinno wskazywać przyczyny zawieszenia.
- § 5. W wypadku odwołania lub zawieszenia w czynnościach członka zarządu w zarządzie wieloosobowym albo przejściowej niemożności wykonywania przez niego funkcji członka zarządu z innych ważnych powodów, rada może wyznaczyć do pełnienia funkcji członka zarządu innego członka spółdzielni, jednak na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy.

Art. 35

- § 1. Oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu, jeden członek zarządu i prokurent lub pełnomocnik albo łącznie dwóch pełnomocników.
- § 2. W spółdzielniach, w których zarząd jest jednoosobowy, oświadczenia woli za spółdzielnię składa prezes, prokurent albo łącznie dwaj pełnomocnicy. W tych spółdzielniach prokurenta i pełnomocników ustanawia rada, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady – walne zgromadzenie.

- § 3. Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie prokury lub pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

Art. 36

- § 1. Statut może przewidywać, że przedsiębiorstwem spółdzielni kieruje jego dyrektor. Umowę z dyrektorem przedsiębiorstwa zawiera i rozwiązuje oraz udziela mu pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem przedsiębiorstwem zarząd spółdzielni, a jeśli dyrektorem przedsiębiorstwa ma być członek zarządu – rada.
- § 2. Bezpośredni nadzór nad działalnością dyrektora sprawuje zarząd, a jeśli dyrektor jest prezesem zarządu – rada.

Art. 37

W stosunkach prawnych między spółdzielnią i członkami zarządu spółdzielnię reprezentuje rada. Do dokonania czynności prawnej wobec członka zarządu potrzebna jest uchwała rady i oświadczenie woli złożone przez dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

Dział VI SYSTEM FINANSOWY SPÓŁDZIELNI

Art. 38

- § 1. Podstawowymi funduszami spółdzielni są:
1) fundusz udziałowy;
2) fundusz zasobowy.
- § 2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne, przewidziane w odrębnych przepisach prawa lub w statucie.

Art. 39

- § 1. Fundusz udziałowy powstaje z wpłat członków oraz z nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego).
- § 2. Członek obowiązany jest zadeklarować i wpłacić jeden udział, chyba że statut spółdzielni zobowiązuje członków do deklarowania i wpłacenia większej ilości udziałów. Statut może także określić liczbę udziałów, jaką członek jest obowiązany zadeklarować i wpłacić w zależności od sumy

rocznych obrotów, dokonywanych między członkiem a spółdzielnią lub innych kryteriów wskazanych w statucie. W takim wypadku statut powinien określać sposób i terminy dopłaty lub zwrotu różnicy pomiędzy tak ustaloną kwotą udziałów, a kwotą udziałów poprzednio wpłaconych.

- § 3. W wypadku zmiany statutu zwiększającej wysokość udziału, członkowie spółdzielni są obowiązani wpłacić w terminie określonym w statucie, różnicę między nową i dotychczasową wysokością udziałów.
- § 4. Zwrot udziałów następuje po ustaniu członkostwa, na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym członkostwo ustało. Statut określa sposób i terminy zwrotu udziałów.
- § 5. Statut może przewidywać oprocentowanie wpłaconych udziałów z nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego). W takim wypadku statut powinien określić podstawy ustalania wysokości oprocentowania i sposób jego wypłaty.
- § 6. Były członek spółdzielni oraz spadkobierca zmarłego członka mogą zbyć niezwrócony im jeszcze udział innemu członkowi spółdzielni. O zbyciu udziału zbywający lub nabywca udziału obowiązani są pod rygorem nieważności tej czynności zawiadomić spółdzielnię na piśmie w ciągu 7 dni od daty zbycia. Udział nabyty traktuje się na równi z udziałem wpłaconym przez członka.
- § 7. Przepisów §3, 5 i 6 nie stosuje się do spółdzielni mieszkaniowej. Skuteczność zbycia udziału w takiej spółdzielni zależy od przyjęcia nabywcy udziału w poczet jej członków.
- § 8. Do zbycia udziału, o którym mowa w § 6 i § 7, nie stosuje się art. 43 § 1.

Art. 40

- § 1. Fundusz zasobowy powstaje z wpłat wpisowego, części nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego), darowizn, spadków, zapisów dokonanych na rzecz spółdzielni oraz innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.
- § 2. Fundusz zasobowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej zmniejsza się o straty wynikające z likwidacji środków trwałych oraz straty losowe.

Art. 41

- § 1. Członek spółdzielni obowiązany jest wnieść wpisowe. Wpisowe nie podlega zwrotowi.
- § 2. Statut określa wysokość wpisowego oraz zasady i terminy jego wnoszenia.
- § 3. Statut może w szczególności stanowić, że wysokość wpisowego wynosi:
 - 1) określoną kwotę, albo
 - 2) iloraz określonej w statucie części ułamkowej funduszu zasobowego spółdzielni podzielonej przez liczbę członków spółdzielni - według stanu na koniec roku poprzedzającego przystąpienie członka do spółdzielni.

Art. 42

- § 1. Statut może przewidywać wnoszenie przez członków wkładów.
- § 2. Walne zgromadzenie może z powodów określonych w statucie podjąć uchwałę zobowiązującą członków spółdzielni do wniesienia wkładów pieniężnych na czas oznaczony. W tym wypadku statut powinien określać zasady ustalania wysokości wkładu i najwyższą dopuszczalną jego wysokość.
- § 3. Wkłady pieniężne są oprocentowane, chyba że statut stanowi inaczej.
- § 4. Przepisów §1-3 nie stosuje się do wkładów mieszkaniowych i budowlanych w spółdzielniach mieszkaniowych.

Art. 43

- § 1. Członek lub były członek spółdzielni może rozporządzać swoimi roszczeniami do spółdzielni o wypłatę udziałów oraz o zwrot wkładów od dnia, w którym stały się one wymagalne.
- § 2. Wierzyciel członka lub byłego członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów od daty wymagalności roszczenia o ich wypłatę.
- § 3. Wierzyciel członka spółdzielni może skierować egzekucję do wkładów wniesionych przez tego członka. Jednakże wierzyciel nie może uzyskać zaspokojenia roszczeń przed upływem sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów, chyba że roszczenie stało się wymagalne wcześniej.

- § 4. Wierzytelność spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlega zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.
- § 5. Roszczenia dotyczące udziałów i wkładów ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech.
- § 6. Przepisów §1, 3 i 5 nie stosuje się do wkładów mieszkaniowych i budowlanych w spółdzielniach mieszkaniowych.

Art. 44

- § 1. Zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia wynikające z odrębnych przepisów ustawowych, stanowi nadwyżkę bilansową.
- § 2. Nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia. Co najmniej 5% nadwyżki bilansowej przeznacza się na fundusz zasobowy. Zasady podziału nadwyżki bilansowej określa statut.

Art. 45

- § 1. Straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a po wyczerpaniu tego funduszu z innych funduszy własnych spółdzielni w kolejności ustalonej w statucie. Po wyczerpaniu także tych funduszy, straty są pokrywane z funduszu udziałowego przez pomniejszenie udziałów członkowskich proporcjonalnie do ich zadeklarowanej wysokości.
- § 2. Jeżeli fundusz udziałowy nie wystarcza na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałę zobowiązującą członków do wcześniejszego niż to przewiduje statut wpłacenia reszty zadeklarowanych udziałów.

Art. 46

- § 1. Spółdzielnia odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem.
- § 2. Członek spółdzielni nie odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za jej zobowiązania.
- § 3. Członek spółdzielni uczestniczy w pokrywaniu jej strat do wysokości zadeklarowanych udziałów.

- § 4. W razie otwarcia likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęcia postępowania upadłościowego albo naprawczego w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, jest on obowiązany wobec spółdzielni do uczestniczenia w pokrywaniu jej strat, jak gdyby był nadal członkiem.

Art. 47

- § 1. Spółdzielnia prowadzi rachunkowość na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
- § 2. Jeżeli według przepisów, o których mowa w §1, roczne sprawozdanie finansowe podlega badaniu, przeprowadzenie tego badania spółdzielnia zleca, stosownie do uchwały rady, związkowi spółdzielczemu, w którym jest zrzeszona, Krajowej Radzie Spółdzielczej lub innemu podmiotowi uprawnionemu do badania sprawozdań finansowych.
- § 3. Jeżeli roczne sprawozdanie finansowe nie podlega badaniu w sposób określony w §2, badanie przeprowadza rada. Rada może skorzystać z pomocy biegłego rewidenta.

Art. 48

- § 1. Zarząd spółdzielni wyklada roczne sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności spółdzielni do wglądu członków w siedzibie spółdzielni oraz w lokalach spółdzielni przeznaczonych do obsługi członków spółdzielni, co najmniej na 15 dni przed terminem walnego zgromadzenia. Jeżeli sprawozdanie finansowe podlega badaniu, o którym mowa w art. 47 § 2, wraz z tym sprawozdaniem wyklada się odpis opinii przeprowadzającego badanie.
- § 2. Zarząd spółdzielni, której sprawozdanie finansowe podlega badaniu określonymu w art. 47 §2, składa je w ciągu 15 dni od daty jego zatwierdzenia przez walne zgromadzenie wraz z opinią przeprowadzającego badanie i odpisem uchwały walnego zgromadzenia zatwierdzającej sprawozdanie finansowe oraz uchwały o podziale nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub pokrycia strat do ogłoszenia w Monitorze Spółdzielczym.

Dział VII ŁĄCZENIE SIĘ SPÓŁDZIELNI

Art. 49

- § 1. Spółdzielnia może połączyć się z inną spółdzielnią na podstawie uchwał walnych zgromadzeń łączących się spółdzielni, powziętych większością 2/3 głosów w obecności więcej niż połowy członków.
- § 2. Uchwały o połączeniu powinny zawierać:
- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej i spółdzielni przejmowanej;
 - 2) przyjęcie statutu, stanowiącego podstawę działalności spółdzielni po połączeniu; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków łączących się spółdzielni;
 - 3) zatwierdzenie własnego sprawozdania finansowego oraz stwierdzenie przyjęcia do wiadomości sprawozdania finansowego drugiej z łączących się spółdzielni.
- § 3. Spółdzielnią przejmującą nie może być spółdzielnia w likwidacji.

Art. 50

- § 1. Sprawozdania finansowe łączących się spółdzielni powinny być wyłożone w ich siedzibach co najmniej na 15 dni przed datą walnych zgromadzeń. Jeżeli sprawozdania te podlegają obowiązkowemu badaniu, przepisy art. 47 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Jeżeli walne zgromadzenia łączących się spółdzielni nie postanowią inaczej, podział nadwyżki bilansowej lub pokrycie strat następuje oddzielnie dla każdej spółdzielni, według ich sprawozdań finansowych, o których mowa w art. 49 § 2 pkt 3.

Art. 51

- § 1. Połączenie spółdzielni wywołuje skutek z chwilą wpisania do Rejestru. Wykreślenie z Rejestru spółdzielni przejmowanej następuje z urzędu.
- § 2. W wypadku, gdy siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmującej zawiadamia niezwłocznie o swoim postanowieniu sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmowanej.

- § 3. Po podjęciu uchwał o połączeniu zamiast zarządu i rady spółdzielni przejmowanej działa zarząd i rada spółdzielni przejmującej.
- § 4. Zarząd spółdzielni przejmującej jest obowiązany, w terminie 14 dni od podjęcia ostatniej uchwały o połączeniu, zgłosić połączenie do Rejestru.
- § 5. Jeżeli uchwały walnych zgromadzeń o połączeniu nie stanowią inaczej, po wpisie połączenia do Rejestru spółdzielnia dokonuje niezwłocznie wyborów rady i zarządu.

Art. 52

- § 1. Z chwilą wpisania połączenia do Rejestru członkowie spółdzielni przejmowanej stają się członkami spółdzielni przejmującej.
- § 2. W wypadku wypowiedzenia członkostwa, śmierci członka lub ustania osoby prawnej będącej członkiem, wykluczenia lub wykreślenia członka przed wpisem, o którym mowa w art. 51 § 1, ustanie członkostwa ocenia się według statutu obowiązującego przed połączeniem.
- § 3. Wpłaty na udziały wpisuje się członkom spółdzielni przejmowanej w takiej wysokości, jaka wynika z ustalonej w sprawozdaniu finansowym kwoty przejętego funduszu udziałowego.

Art. 53

- § 1. Wskutek połączenia majątek spółdzielni przejętej przechodzi na spółdzielnię przejmującą, a wierzyciele i dłużnicy spółdzielni przejętej stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni przejmującej.
- § 2. Uchwały o połączeniu się spółdzielni stanowią podstawę wpisów do księgi wieczystej.

Art. 54

W wypadku łączenia się spółdzielni pracy, w odniesieniu do członków tych spółdzielni nie mają zastosowania przepisy art. 23¹⁾ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 – Kodeks pracy (Dz. U z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001 i Nr 120, poz. 1252.

Dział VIII PODZIAŁ SPÓŁDZIELNI

Art. 55

- § 1. Spółdzielnia może podzielić się na dwie lub więcej spółdzielni na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej zwykłą większością głosów w obecności więcej niż połowy członków uprawnionych do głosowania.
- § 2. Uchwała o podziale spółdzielni powinna zawierać:
- 1) oznaczenie spółdzielni dzielącej się i spółdzielni powstających w wyniku podziału;
 - 2) listę członków przechodzących do powstających spółdzielni;
 - 3) zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółdzielni i planu podziału składników majątkowych oraz praw i zobowiązań według stanu na dzień wskazany w uchwale, a także zasad i terminów rozliczeń między spółdzielniami związanych z tym podziałem;
 - 4) postanowienia o podziale nadwyżki bilansowej lub sposobie pokrycia strat, wykazanych w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w pkt. 3.

Art. 56

- § 1. Niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenie uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do nowo powstającej spółdzielni, a jeżeli uchwałę o podziale spółdzielni podjęło zebranie przedstawicieli – zebranie tych przedstawicieli, którzy przechodzą jako członkowie do nowo powstającej spółdzielni:
- 1) uchwała statut nowo powstającej spółdzielni; statut ten nie może uszczuplić nabytych praw majątkowych członków;
 - 2) dokonuje wyboru tych organów spółdzielni, do których wyboru powołane jest, zgodnie z przyjętym statutem, walne zgromadzenie.
- § 2. Uchwały, o których mowa w §1, są podejmowane zwykłą większością głosów.
- § 3. Jeżeli liczba członków przechodzących do nowo powstającej spółdzielni jest mniejsza od liczby członków uprawniającej według statutu dzielącej się spółdzielni do zastąpienia walnego zgromadzenia członków przez zebranie

przedstawicieli, uchwały, o których mowa w §1, podejmuje zebranie członków przechodzących do nowo powstającej spółdzielni.

- § 4. Zarząd dzielącej się spółdzielni zwołuje zebrania, o których mowa w §1 i §3, powiadamiając pisemnie członków, przechodzących do nowo powstającej spółdzielni o czasie, miejscu i porządku obrad zebrania.
- § 5. Zarząd spółdzielni powstającej jest obowiązany w terminie 14 dni od daty jego wyboru wystąpić z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do Rejestru, dołączając uchwałę walnego zgromadzenia spółdzielni dzielącej się o podziale, a zarząd spółdzielni dzielącej się z wnioskiem o wpis jej podziału.
- § 6. Podział spółdzielni wywiera skutek od daty wpisania do Rejestru spółdzielni powstałej w wyniku podziału. Wpis tej spółdzielni stanowi podstawę do dokonania wpisu o podziale w Rejestrze spółdzielni dzielącej się.
- § 7. Do spółdzielni powstającej na podstawie przepisów niniejszego Działu stosuje się odpowiednio przepisy art. 3, art. 5 § 2 i art. 7.

Art. 57

- § 1. Wskutek podziału spółdzielni na powstającą spółdzielnię przechodzą z chwilą wpisania jej do Rejestru określone w planie podziału składniki majątkowe oraz prawa i zobowiązania. W tym też zakresie wierzyciele i dłużnicy dzielącej się spółdzielni stają się wierzycielami i dłużnikami powstającej spółdzielni. Jednakże za zobowiązania powstałe przed podziałem, spółdzielnia dzieląca się i spółdzielnia nowopowstała odpowiadają solidarnie.
- § 2. Członkowie spółdzielni, o których mowa w art. 55 § 2 pkt 2, stają się członkami powstałej spółdzielni z chwilą wpisania jej do Rejestru. Z tą chwilą ustaje ich członkostwo w spółdzielni dzielącej się. Wpłaty tych członków na udziały przechodzą do spółdzielni powstającej w takiej wysokości, jaka wynika z kwoty przejętego przez tę spółdzielnię funduszu udziałowego, ustalonej w planie podziału składników majątkowych.
- § 3. Uchwała o podziale spółdzielni stanowi podstawę wpisów do księgi wieczystej.

Art. 58

- § 1. Spółdzielnia może podzielić się także w ten sposób, że jej zakład, osiedle mieszkaniowe lub inna wyodrębniona jednostka organizacyjna na wniosek większości członków, których prawa i obowiązki majątkowe związane są z tą jednostką, a jeżeli w jednostce tej działa zebranie grupy członkowskiej – na wniosek tego zebrania, zostanie odłączona od spółdzielni i przyłączona do innej spółdzielni o takim samym lub zbliżonym przedmiocie działania.
- § 2. Podstawą odłączenia jednostki od spółdzielni dzielącej się i przyłączenia jej do spółdzielni przejmującej są uchwały walnych zgromadzeń obu spółdzielni i umowa o przeniesienie (zbycie) tej jednostki zawarta między spółdzielniami z zachowaniem właściwej formy.
- § 3. Uchwały walnych zgromadzeń powinny zawierać:
- 1) określenie jednostki organizacyjnej będącej przedmiotem przeniesienia;
 - 2) wykaz i wartość składników majątkowych oraz praw i zobowiązań przechodzących na spółdzielnię przejmującą;
 - 3) listę członków dzielącej się spółdzielni przechodzących do spółdzielni przejmującej;
 - 4) określenie warunków przeniesienia jednostki organizacyjnej, w szczególności ustalenie, czy zbycie tej jednostki ma nastąpić nieodpłatnie czy odpłatnie; w tym drugim wypadku uchwały powinny określić cenę albo podstawy i sposób jej ustalenia;
 - 5) datę odłączenia jednostki od spółdzielni dzielącej się i przyłączenia jej do spółdzielni przejmującej.
- § 4. Do odłączenia jednostki od spółdzielni dzielącej się i przyłączenia się do spółdzielni przejmującej, przepisy art. 57 stosuje się odpowiednio.
- § 5. Członkowie przechodzący do spółdzielni przejmującej są obowiązani zadeklarować udziały w wysokości określonej w statucie tej spółdzielni. Jeżeli ich udziały są niższe od tej wysokości, są obowiązani uzupełnić je na zasadach i w terminach określonych w statucie, jeżeli natomiast są wyższe, członkowie mogą żądać bezzwłocznego wypłacenia im różnicy.

Dział IX **LIKWIDACJA SPÓŁDZIELNI**

Art. 59

§ 1. Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji wskutek:

- 1) upływu okresu, na który, w myśl statutu, została utworzona;
- 2) zmniejszenia się liczby członków poniżej wskazanej w ustawie lub statucie, jeżeli spółdzielnia w terminie jednego roku nie zwiększy liczby członków do wymaganej wielkości;
- 3) nie prowadzenia co najmniej od roku działalności gospodarczej;
- 4) zgodnych uchwał walnych zgromadzeń podjętych większością 3/4 głosów na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni;
- 5) postanowienia sądu, wydanego na wniosek związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub Krajowej Rady Spółdzielczej, jeżeli działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe łamanie prawa lub statutu, albo jeżeli spółdzielnia uporczywie uchyla się od poddania się lustracji.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w § 1 pkt 1-4 zarząd spółdzielni lub jej likwidator składa do sądu rejestrowego wniosek o wpisanie do Rejestru informacji o otwarciu likwidacji oraz zawiadamia o tym związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona i Krajową Radę Spółdzielczą. Jeżeli likwidator nie zgłosi wniosku w obowiązującym terminie, zgłoszenia dokona związek spółdzielczy lub Krajowa Rada Spółdzielcza w ciągu 14 dni od daty powzięcia o tym wiadomości.

§ 3. Postępowanie w sprawie postawienia spółdzielni w stan likwidacji na podstawie § 1 pkt 5 toczy się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, z tym, że postanowienie zostaje podjęte po przeprowadzeniu rozprawy. Sądem właściwym jest sąd gospodarczy. Sąd przesyła do Rejestru odpis prawomocnego postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji. Odpis tego postanowienia zastępuje wniosek o dokonanie wpisu w Rejestrze.

§ 4. Otwarcie likwidacji następuje z dniem wpisania informacji do Rejestru.

- § 5. Jeżeli spółdzielnia nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku, może ulec wykreśleniu z Rejestru na wniosek zarządu spółdzielni, związku spółdzielczego lub Krajowej Rady Spółdzielczej bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego.

Art. 60

- § 1. Spółdzielnia, która przeszła w stan likwidacji na podstawie art. 59 § 1 pkt 4, może przed upływem trzech lat od dnia podjęcia drugiej uchwały walnego zgromadzenia o likwidacji przywrócić swoją działalność na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 3/4 głosów.
- § 2. Zarząd lub likwidator powinni uchwałę o przywróceniu działalności spółdzielni zgłosić niezwłocznie do Rejestru, dołączając odpis protokołu walnego zgromadzenia.

Art. 61

- § 1. Likwidatora ustanawia:
- 1) rada, w wypadkach przewidzianych w art. 59 § 1 pkt 1-3;
 - 2) drugie walne zgromadzenie w wypadku przewidzianym w art. 59 § 1 pkt 4;
 - 3) sąd w postanowieniu o przejściu spółdzielni w stan likwidacji w wypadku przewidzianym w art. 59 § 1 pkt 5.
- § 2. Jeżeli rada lub walne zgromadzenie nie ustanowi likwidatora w ciągu 14 dni od daty otwarcia likwidacji, ustanawia go bezzwłocznie związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.
- § 3. Likwidator może być odwołany w każdym czasie przez organ, który go ustanowił. Ponadto likwidatora może odwołać z ważnych powodów związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub Krajowa Rada Spółdzielcza. Organ, który odwołuje likwidatora, obowiązany jest równocześnie ustanowić innego.
- § 4. Likwidatorem może być wyłącznie osoba fizyczna.
- § 5. Umowę z likwidatorem o wykonanie czynności likwidacyjnych zawiera rada spółdzielni. W wypadku, gdy zwołanie rady napotyka poważne trudności, albo gdy likwidatora ustanawia związek spółdzielczy lub Krajowa Rada

Spółdzielcza, umowę zawiera w imieniu spółdzielni ten związek lub Krajowa Rada Spółdzielcza.

- § 6. Z chwilą ustanowienia likwidatora ustaje członkostwo w zarządzie oraz wygasają udzielone pełnomocnictwa i prokury.

Art. 62

- § 1. Do likwidatora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu i członków zarządu, jeżeli przepisy niniejszego działu nie stanowią inaczej.
- § 2. Likwidator podejmuje wyłącznie działania zmierzające do likwidacji spółdzielni. W szczególności nie może on zawierać nowych umów, chyba że jest to konieczne do przeprowadzenia likwidacji spółdzielni.
- § 3. Organy spółdzielni wykonują swoje zadania ustawowe i statutowe w czasie postępowania likwidacyjnego z uwzględnieniem przepisów niniejszego działu.
- § 4. Jeżeli mimo dwukrotnego zwołania walne zgromadzenie nie odbyło się, związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona może upoważnić likwidatora do dokonania czynności określonego rodzaju, które wymagają uchwały walnego zgromadzenia.
- § 5. Przepis § 4 stosuje się także do rady.
- § 6. Spółdzielnia w likwidacji nie może przyjmować nowych członków, chyba że osobie ubiegającej się o członkostwo przysługuje roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni.

Art. 63

Spółdzielnia w likwidacji zachowuje swoją dotychczasową firmę z dodaniem wyrazów: „w likwidacji”.

Art. 64

- § 1. Likwidator niezwłocznie po wpisaniu do Rejestru informacji o otwarciu likwidacji spółdzielni:
- 1) powiadamia o otwarciu likwidacji spółdzielni związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona i banki, w których spółdzielnia ma otwarte rachunki;

- 2) ogłasza w Monitorze Spółdzielczym zawiadomienie o otwarciu likwidacji spółdzielni z wezwaniem wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie trzech miesięcy od dnia tego ogłoszenia;
 - 3) przystępuje do sporządzenia sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji oraz listy zobowiązań spółdzielni;
 - 4) ustala przewidywany termin zakończenia likwidacji;
 - 5) sporządza plan finansowy likwidacji, plan rozporządzenia składnikami majątkowymi spółdzielni oraz plan zaspokojenia zobowiązań; w planie finansowym wydziela się w pozycji kosztów prowadzenia likwidacji koszty lustracji, które będą przeprowadzone w okresie likwidacji spółdzielni oraz koszty przechowywania dokumentacji niearchiwalnej po zlikwidowaniu spółdzielni.
- § 2. Walne zgromadzenie, a w wypadku przewidzianym w art. 62 § 4, związek spółdzielczy może ustalić warunki, jakie likwidator powinien zachować przy zbyciu przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolnego, zakładu lub nieruchomości spółdzielni.

Art. 65

- § 1. O odmowie uznania zgłoszonych wierzytelności likwidator zawiadamia na piśmie wierzyciela w ciągu czterech tygodni od dnia zgłoszenia wierzytelności.
- § 2. W okresie przewidzianym w § 1, bieg przedawnienia lub terminu zawitego ulega zawieszeniu.
- § 3. Uznanie przez likwidatora wierzytelności przerywa bieg przedawnienia i terminu zawitego, jeżeli zostało dokonane na piśmie.

Art. 66

- § 1. Należności przypadające od spółdzielni zaspokajają się w następującej kolejności:
- 1) koszty prowadzenia likwidacji;
 - 2) należności ze stosunku pracy i należności, którym przepisy prawa przyznają taką samą ochronę jak należnościom ze stosunku pracy, oraz odszkodowania z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub pozbawienia życia, w tym również odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

- 3) podatki i inne należności, do których stosuje się przepisy ordynacji podatkowej;
 - 4) inne należności.
- § 2. Przewidziane w planie finansowym likwidacji kwoty przeznaczone do pokrycia kosztów prowadzenia likwidacji są wyłączone spod egzekucji prowadzonej przeciwko spółdzielni, chyba że egzekucja obejmuje wierzytelność stanowiącą koszt prowadzenia likwidacji.
- § 3. Jeżeli należności nie są jeszcze wymagalne lub są sporne, kwoty przeznaczone do ich pokrycia powinny być złożone do depozytu sądowego.
- § 4. Wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności po upływie terminu określonego w art. 64 §1, pkt 2, mogą ich dochodzić tylko z nierozdzielonego jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 67

- § 1. Po ściągnięciu wierzytelności spółdzielni, rozporządzeniu jej składnikami majątkowymi oraz zrealizowaniu innych praw majątkowych, zaspokojeniu zobowiązań spółdzielni i rozliczeniu kosztów prowadzenia likwidacji, a także po złożeniu do depozytu sądowego sum zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne, likwidator dokonuje wypłaty udziałów. Jeżeli pozostały majątek spółdzielni nie wystarcza do wypłaty udziałów w pełnej wysokości, likwidator dokonuje stosunkowej wypłaty udziałów.
- § 2. Majątek spółdzielni pozostały po spłaceniu zobowiązań, złożeniu stosownych sum do depozytu sądowego i po wydzieleniu kwot przeznaczonych do wypłaty udziałów zostaje przeznaczony na cele wskazane w uchwale walnego zgromadzenia, w tym co najmniej 10% na Fundusz Wspierania Spółdzielczości.
- § 3. Jeżeli walne zgromadzenie uchwali, że pozostała do jego dyspozycji część majątku likwidowanej spółdzielni ma być podzielona między członków, a statut inaczej nie stanowi, podział majątku następuje w ten sposób, że każdy z członków otrzymuje jednakową kwotę za każdy pełny rok członkostwa w spółdzielni. W podziale majątku uczestniczą na tych zasadach także byli członkowie spółdzielni, których członkostwo ustało po dokonaniu w Rejestrze wpisu informacji o otwarciu likwidacji spółdzielni, lub ich spadkobiercy.

Art. 68

- § 1. Po dokonaniu czynności określonych w art. 67 § 1 i innych czynności związanych z zakończeniem działalności spółdzielni, likwidator zwołuje walne zgromadzenie, które podejmuje uchwały w sprawach:
- 1) wniosków polustracyjnych oraz przyjęcia sprawozdania likwidatora z przebiegu lustracji;
 - 2) zatwierdzenia sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji;
 - 3) przeznaczenia pozostałego majątku spółdzielni.
- § 2. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, likwidator przedstawia sprawozdanie finansowe do zatwierdzenia związkowi spółdzielczemu, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Po zatwierdzeniu tego sprawozdania likwidator wypłaca udziały, a pozostały majątek spółdzielni przekazuje na Fundusz Wspierania Spółdzielczości.
- § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli walne zgromadzenie się odbyło, lecz nie podjęło uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego lub przeznaczeniu pozostałego majątku spółdzielni.

Art. 69

- § 1. Po zakończeniu postępowania likwidacyjnego, likwidator składa wniosek o wykreślenie spółdzielni z Rejestru. Do wniosku likwidator dołącza odpis protokołu walnego zgromadzenia wraz z uchwałami wymienionymi w art. 68 § 1, a jeżeli walne zgromadzenie nie mogło być zwołane lub nie podjęło tych uchwał, uchwałę związku spółdzielczego o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji. Do wniosku powinny być dołączone dowody wypłaty udziałów i przypadających członkom kwot z podziału majątku spółdzielni lub dowód przekazania tego majątku na inne cele oraz na Fundusz Wspierania Spółdzielczości.
- § 2. Likwidator zawiadamia związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, i Krajową Radę Spółdzielczą o złożeniu wniosku, o którym mowa w § 1.
- § 3. Spółdzielnia może ulec wykreśleniu z Rejestru także w wypadku, gdy do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego nie zostały prawomocnie zakończone prowadzone przez nią lub przeciwko niej spory sądowe, na

zabezpieczenie których zostały złożone odpowiednie sumy do depozytu sądowego. W tym wypadku w miejsce spółdzielni wchodzi jako strona Krajowa Rada Spółdzielcza, a kwoty uzyskane w wyniku tych sporów sądowych zostają przekazane na Fundusz Wspierania Spółdzielczości.

Art. 70

- § 1. Po wykreśleniu spółdzielni z Rejestru likwidator odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za wyrządzone im szkody przez niedopełnienie swoich ustawowych obowiązków.
- § 2. Przepis §1 stosuje się odpowiednio do członków ostatniego zarządu spółdzielni wykreślonej z Rejestru w trybie określonym w art. 59 §5.

Art. 71

- § 1. W celu wydzielenia z ksiąg i dokumentów zlikwidowanej spółdzielni materiałów archiwalnych i przekazania ich właściwemu archiwum państwowemu, likwidator wykonuje czynności przewidziane w przepisach o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 69 §1.
- § 2. Księgi i dokumenty stanowiące dokumentację niearchiwalną, której okres przechowywania jeszcze nie upłynął, likwidator przekazuje w terminie 3 miesięcy do odpłatnego przechowywania podmiotowi, wskazanemu przez Krajową Radę Spółdzielczą.

Dział X

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE I NAPRAWCZE

Art. 72

- § 1. Jeżeli spółdzielnia stała się niewypłacalna w rozumieniu art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.³⁾), zarząd spółdzielni obowiązany jest zwołać walne zgromadzenie w takim terminie, aby mogło się ono odbyć nie później niż w ciągu sześciu tygodni od daty wystąpienia niewypłacalności.
- § 2. Walne zgromadzenie, o którym mowa w §1, zwołuje się w celu:

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2125 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808.

- 1) rozpatrzenia sytuacji ekonomicznej spółdzielni oraz wniosków umożliwiających spółdzielni bezzwłoczne wyjście ze stanu niewypłacalności, w szczególności przez zmianę statutu o podwyższeniu udziałów oraz podjęcie uchwały w tych sprawach, albo
 - 2) zatwierdzenia propozycji układowych wraz z propozycjami finansowania wykonania układu, jeżeli istnieją okoliczności przewidziane w art. 14 ustawy, o której mowa w § 1, do ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu.
- § 3. Jeżeli walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zarząd zwołuje bezzwłocznie zebrania grup członkowskich w celu rozpatrzenia i zgłoszenia wniosków w sprawach, o których mowa w § 1.
- § 4. Zawiadomienia o walnym zgromadzeniu i zebraniach grup członkowskich dokonuje się w sposób i w terminach określonych w statucie, nie dłuższych jednak niż 14 dni.

Art. 73

Jeżeli w wypadku przewidzianym w art. 72 §1 walne zgromadzenie nie podjęło uchwały umożliwiającej spółdzielni bezzwłoczne wyjście ze stanu niewypłacalności, termin do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, określony w art. 21 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 72 § 1, biegnie od dnia walnego zgromadzenia, a jeżeli walne zgromadzenie się nie odbyło, od ostatniego dnia terminu, w którym powinno się odbyć.

Art. 74

Na wniosek wierzyciela sąd może orzec ogłoszenie upadłości spółdzielni, mimo podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały umożliwiającej spółdzielni bezzwłoczne wyjście ze stanu niewypłacalności, jeżeli wartość jej majątku podlegającego egzekucji, przewyższa wymagalne zobowiązania. Wierzyciel może zgłosić taki wniosek także przed upływem terminu określonego w art. 72 § 1.

Art. 75

- § 1. Zarząd jest obowiązany zwołać walne zgromadzenie także w wypadku, gdy spółdzielnia znajdzie się w stanie zagrożenia niewypłacalnością w rozumieniu art. 492 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 72 § 1.
- § 2. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o środkach i działaniach zmierzających do wyprowadzenia spółdzielni ze stanu zagrożenia niewypłacalnością lub upoważniająca zarząd spółdzielni do złożenia w

sądzie oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, stosownie do art. 494 ustawy, o której mowa w art. 72 § 1.

Art. 76

W razie ogłoszenia upadłości spółdzielni lub wszczęcia postępowania naprawczego, członkowie są obowiązani uiścić nie wpłaconą jeszcze część zadeklarowanych udziałów w ciągu trzech miesięcy.

Art. 77

Przepisów art. 72-75 nie stosuje się do spółdzielni w likwidacji.

TYTUŁ II. PRZEPISY SZCZEGÓLNE

Dział I ROLNICZE SPÓŁDZIELNIE PRODUKCYJNE

Rozdział 1 Cel, przedmiot działalności i członkostwo

Art. 78

Celem działalności gospodarczej rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego oraz podejmowanie działań na rzecz gospodarstw członków i innych gospodarstw rolnych. Spółdzielnia może również prowadzić inną działalność gospodarczą określoną w statucie.

Art. 79

§ 1. Członkami spółdzielni mogą być rolnicy będący:

- 1) właścicielami lub posiadaczami samoistnymi gruntów rolnych;
- 2) dzierżawcami, użytkownikami lub innymi posiadaczami zależnymi gruntów rolnych.

§ 2. Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni.

- § 3. Statut może stanowić, że przyjęcie w poczet członków może być uzależnione od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut powinien wskazywać organ właściwy do przyjmowania kandydatów, określać czas trwania okresu kandydackiego oraz prawa i obowiązki kandydatów.
- § 4. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów oraz wkładów gruntowych i pieniężnych.

Rozdział 2

Wkłady gruntowe i pieniężne

Art. 80

- § 1. Statut spółdzielni może stanowić, że członek posiadający grunty jest obowiązany wnieść je w całości lub części jako wkład gruntowy do spółdzielni.
- § 2. Przez wkład gruntowy rozumie się grunty rolne oraz budynki lub ich części i inne urządzenia trwale związane z gruntem znajdujące się na tych gruntach w chwili wniesienia wkładu.
- § 3. Wniesienie wkładu gruntowego przez posiadacza zależnego wymaga zgody właściciela.

Art. 81

- § 1. Jeżeli statut lub umowa z członkiem nie stanowią inaczej, spółdzielnia nabywa prawo użytkowania wkładu gruntowego wniesionego przez członka z chwilą przejęcia tego wkładu.
- § 2. Do wniesienia wkładów gruntowych nie stosuje się przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego przy ustanawianiu użytkowania nieruchomości.

Art. 82

- § 1. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do użytkowania przez spółdzielnię wkładów gruntowych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o użytkowaniu.

- § 2. Użytkowanie przez spółdzielnię wkładów gruntowych jest odpłatne. Statut określa zasady wyceny wkładów i wynagradzania za ich użytkowanie.

Art. 83

- § 1. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez spółdzielnię na gruncie stanowiącym wkład gruntowy stają się jej własnością. To samo dotyczy drzew i innych roślin zasadzonych lub zasianych przez spółdzielnię.
- § 2. W razie wygaśnięcia użytkowania wkładu gruntowego, działka, na której znajdują się budynki lub urządzenia będące własnością spółdzielni, może być przez spółdzielnię przejęta na własność za zapłatą wartości w chwili wygaśnięcia użytkowania. Drzewa i inne rośliny zasadzone lub zasiane przez spółdzielnię stają się własnością właściciela gruntu.

Art. 84

- § 1. O zamierzonym przeniesieniu własności gruntu stanowiącego wkład na osobę nie będącą członkiem tej samej spółdzielni, członek powinien uprzedzić spółdzielnię co najmniej na dziewięć miesięcy przed dokonaniem tej czynności.
- § 2. W razie odpłatnego przeniesienia własności gruntu stanowiącego wkład, spółdzielni przysługuje prawo pierwokupu. Nie dotyczy to wypadku przeniesienia własności wkładu na rzecz innego członka tej samej spółdzielni.
- § 3. Grunt stanowiący wkład przeniesiony na własność innego członka tej samej spółdzielni powiększa wkład nabywcy.

Art. 85

- § 1. Jeżeli statut przewiduje wniesienie wkładu gruntowego, powinien określać zasady i termin jego wycofania w razie ustania członkostwa w spółdzielni, określać zasady częściowego wycofania wkładu gruntowego w czasie trwania członkostwa oraz zasady i sposób pokrycia kosztów związanych z wycofaniem wkładu gruntowego.
- § 2. Członek wycofujący swój wkład otrzymuje ten sam grunt, który wniósł, jeżeli względy racjonalnej gospodarki gruntami nie stoją temu na przeszkodzie. W przeciwnym wypadku otrzymuje równoważny grunt z uwzględnieniem interesów obu stron.

- § 3. W wypadku, gdy występuje różnica w obszarze lub wartości użytkowej zwracanych gruntów, między stronami następuje rozliczenie według wartości z dnia zwrotu.
- § 4. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio do budynków i innych urządzeń stanowiących wkład, przy uwzględnieniu stopnia ich normalnego zużycia na skutek użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

Art. 86

Następcy prawni członka, jak również nie będący członkami spółdzielni właściciele gruntów wniesionych za ich zgodą do spółdzielni, mogą wycofać wkład gruntowy według zasad odnoszących się do członka, który wypowiedział członkostwo.

Art. 87

Statut spółdzielni może przewidywać, że członkowi przysługuje prawo do działki przyzagrodowej. W takim wypadku statut powinien określać zasady przydzielania członkom takich działek, ich wielkość oraz sposób wydzielania i korzystania z nich.

Art. 88

- § 1. Statut spółdzielni może zobowiązywać członków do wniesienia wkładu pieniężnego. Na poczet wkładu spółdzielnia może przyjąć środki produkcji, a w szczególności: inwentarz żywy, pasze, materiał siewny, urządzenia, maszyny i narzędzia przydatne we wspólnym gospodarstwie. Środki te podlegają wycenie według stanu z dnia wniesienia.
- § 2. Wkład pieniężny jest oprocentowany w wysokości określonej w statucie.
- § 3. Wypłata odsetek od wkładu pieniężnego następuje w terminach określonych w statucie. Strony mogą postanowić, że należne odsetki zostaną zaliczone na powiększenie wkładu pieniężnego członka.
- § 4. Wkład pieniężny podlega zwrotowi w wypadkach i na zasadach określonych w statucie.
- § 5. Statut może przewidywać powiększenie wkładów pieniężnych z dochodu ogólnego oraz możliwość wnoszenia nadobowiązkowych wkładów pieniężnych. Do wkładów tych stosuje się odpowiednio przepisy § 1-4.

- § 6. Do wkładów, o których mowa w § 1-5, stosuje się także odpowiednio przepisy art. 43 § 1, 3 i 5.

Rozdział 3

Praca

Art. 89

- § 1. Zdolny do pracy członek ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni stosownie do swoich możliwości i potrzeb spółdzielni.
- § 2. W razie wykluczenia członka lub jego wykreślenia, prawo i obowiązek pracy w spółdzielni ustają z dniem doręczenia mu zawiadomienia o wykluczeniu lub wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 90

- § 1. Spółdzielnia może zatrudniać oprócz członków także ich domowników i kandydatów na członków.
- § 2. Za domownika członka uważa się każdego członka jego rodziny, a także inne osoby, które zamieszkują z nim wspólnie i prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe.
- § 3. Spółdzielnia poza członkami, domownikami i kandydatami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego.

Art. 91

- § 1. Członkowie są wynagradzani za pracę w formie udziału w dochodzie podzielnym stosownie do wkładu pracy.
- § 2. Statut powinien określać jednostkę stanowiącą miernik oceny wkładu pracy członków.
- § 3. Zasady oceny wkładu pracy do określenia udziału członków w dochodzie podzielnym ustala walne zgromadzenie, uwzględniając warunki pracy, potrzebne kwalifikacje oraz odpowiedzialność z tytułu powierzonych funkcji.
- § 4. Domownikowi i kandydatowi przysługuje wynagrodzenie za pracę według zasad odnoszących się do członków.

Art. 92

- § 1. Wynagrodzenie za pracę członka, domownika i kandydata podlega takiej samej ochronie, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.
- § 2. Roszczenia członka, domownika i kandydata z tytułu wykonywanej pracy przedawniają się z upływem lat trzech od dnia, w którym stały się wymagalne.

Art. 93

- § 1. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom przysługuje prawo do corocznego urlopu wypoczynkowego w wymiarze i według zasad określonych w statucie. Statut określa także sposób obliczania wynagrodzenia przysługującego za czas urlopu.
- § 2. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom pracującym w spółdzielni przysługuje prawo do świadczeń związanych z okresem ciąży oraz urodzeniem i wychowaniem małego dziecka, na zasadach określonych w przepisach prawa pracy.

Art. 94

- § 1. Członkowie spółdzielni będący emerytami lub rencistami zachowują prawa i obowiązki członkowskie przewidziane w statucie.
- § 2. Członków, o których mowa w § 1, nieobecnych na walnym zgromadzeniu, nie wlicza się do liczby członków uprawnionych do udziału w walnym zgromadzeniu.

Rozdział 4**Dochód spółdzielni i jego podział****Art. 95**

- § 1. Dochód ogólny spółdzielni stanowi różnicę między przychodami uzyskanymi w danym roku obrotowym, a sumą kosztów pomniejszoną o straty nadzwyczajne i należne podatki oraz powiększoną lub pomniejszoną o różnicę wartości zapasów między stanem na koniec roku obrotowego a stanem na początek tego roku. Przy ustalaniu dochodu ogólnego uwzględnia się udział spółdzielni w wyniku finansowym innych organizacji.

- § 2. Dochód ogólny podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.
- § 3. Walne zgromadzenie wydziela z dochodu ogólnego dochód podzielny, podlegający podziałowi między członków, domowników i kandydatów na członków z tytułu wykonywanej przez nich pracy. Co najmniej 3% dochodu ogólnego przeznaczają się na fundusz zasobowy.
- § 4. Walne zgromadzenie może przeznaczyć część dochodu ogólnego na powiększenie: wkładów pieniężnych lub udziałów członkowskich, na zaspokojenie zbiorowych potrzeb członków, domowników i kandydatów lub ich środowiska oraz na inne cele wskazane w uchwale walnego zgromadzenia.
- § 5. Statut może upoważnić walne zgromadzenie do dokonywania odpisów z dochodu podzielnego na rezerwę stabilizacji udziału w dochodzie członków, domowników i kandydatów w latach następnych. W takim wypadku statut powinien określać zasady wykorzystywania tej rezerwy.
- § 6. Podział dochodu podzielnego następuje w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie sprawozdania finansowego za rok obrotowy, w którym dochód ten został osiągnięty. Na poczet podziału spółdzielnia może wypłacać zaliczki według zasad określonych w statucie.

Dział II

SPÓŁDZIELNIE KÓLEK ROLNICZYCH I INNE SPÓŁDZIELNIE PROWADZĄCE PRODUKCJĘ ROLNĄ

Art. 96

- § 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni kółek rolniczych jest świadczenie usług dla rolników i środowisk wiejskich oraz przetwórstwo płodów rolnych. Spółdzielnie kółek rolniczych mogą również prowadzić gospodarstwa rolne oraz inną działalność gospodarczą określoną w statucie.
- § 2. Członkami spółdzielni kółek rolniczych mogą być kółka rolnicze oraz osoby fizyczne.

Art. 97

- § 1. Statut spółdzielni kółek rolniczych lub innej spółdzielni nie będącej rolniczą spółdzielnią produkcyjną, która oprócz swojej głównej działalności gospodarczej prowadzi gospodarstwo rolne, może stanowić, że członkowie spółdzielni zatrudnieni w tym gospodarstwie mają obowiązek wniesienia wkładów gruntowych i pieniężnych. W takim wypadku do tych członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 80-88, a w zakresie ich zatrudnienia i wynagradzania za pracę, przepisy Kodeksu pracy, z zastrzeżeniem § 2.
- § 2. W wypadku gdy gospodarstwo, o którym mowa w §1, stanowi wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę spółdzielni, sporządzającą samodzielnie sprawozdania finansowe, statut może stanowić, że do zatrudnienia i wynagradzania za pracę w tym gospodarstwie członków spółdzielni wnoszących wkłady gruntowe oraz ich domowników i kandydatów stosuje się odpowiednio przepisy art. 89-94.

**Dział III
SPÓŁDZIELNIE PRACY****Art. 98**

- § 1. Celem spółdzielni pracy jest prowadzenie wspólnej działalności gospodarczej przez zatrudnionych w niej członków.
- § 2. Celem spółdzielni pracy inwalidów i niewidomych jest ponadto zawodowa i społeczna rehabilitacja osób niepełnosprawnych przez pracę we wspólnym przedsiębiorstwie spółdzielni, dostosowaną do ich możliwości fizycznych, psychicznych i zdrowotnych oraz kwalifikacji zawodowych i osobistych.
- § 3. Celem spółdzielni pracy rękodzieła ludowego i artystycznego jest ponadto tworzenie nowych i kultywowanie tradycyjnych wartości kultury materialnej oraz organizowanie i rozwijanie rękodzieła ludowego i artystycznego, sztuki i przemysłu artystycznego.
- § 4. Spółdzielnie, o których mowa w §2 i 3, są organizacjami pożytku publicznego.

Art. 99

- § 1. Spółdzielnia i członek mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku zatrudnienia. Odmowa nawiązania takiego stosunku lub pozostawania w nim jest naruszeniem istotnych praw i obowiązków wynikających z członkostwa, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 2. Członek ma prawo do zatrudnienia stosownie do swoich kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz aktualnych potrzeb i możliwości gospodarczych spółdzielni.

Art. 100

- § 1. Stosunek pracy między spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę.
- § 2. Jeżeli względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności gospodarczej tego wymagają, spółdzielnia może zawierać z członkami spółdzielcze umowy o pracę na czas określony. Wielokrotne zawieranie takiej umowy nie powoduje przekształcenia jej w umowę na czas nieokreślony.
- § 3. W razie nienawiązania stosunku pracy z winy spółdzielni, członek może dochodzić przez cały czas trwania członkostwa zawarcia spółdzielczej umowy o pracę. Niezależnie od tego może on, w ciągu roku od dnia powstania członkostwa, dochodzić odszkodowania według przepisów prawa cywilnego.

Art. 101

- § 1. Za pracę w spółdzielni członek otrzymuje wynagrodzenie, na które składa się wynagrodzenie bieżące i odpowiedni do wkładu pracy udział w części nadwyżki bilansowej przeznaczonej do podziału między członków, zgodnie z zasadami określonymi w statucie.
- § 2. Wynagrodzenie bieżące członka i jego udział w nadwyżce bilansowej, o której mowa w §1, korzystają z ochrony, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

Art. 102

- § 1. Wypowiedzenie członkowi warunków pracy lub płacy jest dopuszczalne wyłącznie:

- 1) gdy jest uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni, a w szczególności dostosowaniem się spółdzielni do zmienionych warunków rynkowych, utrzymaniem rentowności działalności spółdzielni, wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania, likwidacją działu pracy, w którym członek jest zatrudniony, likwidacją zajmowanego przez niego stanowiska pracy, albo koniecznością zatrudnienia na danym stanowisku osoby o wyższych lub specjalnych kwalifikacjach;
 - 2) w wypadku utraty przez członka zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy stwierdzonej orzeczeniem lekarskim albo niezawinionej przez niego utraty uprawnień do jej wykonywania.
- § 2. Zaproponowane członkowi nowe warunki pracy lub płacy powinny odpowiadać jego kwalifikacjom i możliwościom gospodarczym spółdzielni.
- § 3. Jeżeli warunki gospodarcze i finansowe spółdzielni na to zezwalają, spółdzielnia powinna zorganizować szkolenie albo udzielić członkowi urlopu bezpłatnego lub częściowych zwolnień od pracy i pomocy finansowej, w celu umożliwienia mu uzyskania nowych kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia w spółdzielni na innym stanowisku pracy.

Art. 103

W razie gospodarczej konieczności, w celu zapewnienia pracy wszystkim członkom spółdzielni, rada może swoją uchwałą skrócić równomiernie czas pracy i zmniejszyć odpowiednio wynagrodzenie członków bez wypowiedzenia warunków pracy i płacy, na czas określony w uchwale, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Skrócenie czasu pracy i zmniejszenie wynagrodzenia powinno dotyczyć co najmniej jednego działu pracy lub wszystkich członków spółdzielni wykonujących pracę tego samego rodzaju.

Art. 104

- § 1. Spółdzielcza umowa o pracę wygasa z ustaniem członkostwa oraz w wypadkach, w których ustawa przewiduje wygaśnięcie umowy o pracę z mocy prawa. Jednakże w wypadku wykluczenia lub wykreślenia członka ze spółdzielni, spółdzielcza umowa o pracę, z zastrzeżeniem art. 109 §2, wygasa z dniem doręczenia członkowi zawiadomienia z uzasadnieniem o wykluczeniu lub wykreśleniu.
- § 2. Rozwiązanie spółdzielczej umowy o pracę w czasie trwania członkostwa jest niedopuszczalne, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 105, oraz

rozwiązania tej umowy na skutek odmowy przyjęcia przez członka nowych warunków pracy lub płacy, a także rozwiązania jej na mocy porozumienia stron przy jednoczesnym wystąpieniu członka ze spółdzielni.

Art. 105

- § 1. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę z zachowaniem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia wyłącznie w wypadku:
- 1) zmniejszenia na podstawie uchwały rady spółdzielni stanu zatrudnienia podyktowanej gospodarczą koniecznością;
 - 2) osiągnięcia przez członka wieku i okresu zatrudnienia uprawniającego go do ubiegania się o emeryturę.
- § 2. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia wyłącznie z przyczyn uzasadniających zgodnie z Kodeksem pracy takie rozwiązanie umowy o pracę bez winy pracownika.

Art. 106

Oświadczenie spółdzielni o wypowiedzeniu spółdzielczej umowy o pracę, o rozwiązaniu tej umowy bez wypowiedzenia albo o wypowiedzeniu warunków pracy lub płacy powinno być złożone w formie pisemnej pod rygorem nieważności z podaniem przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie albo rozwiązanie.

Art. 107

- § 1. Po ustaniu przyczyn, które uzasadniały wypowiedzenie albo rozwiązanie przez spółdzielnię umowy o pracę bez wypowiedzenia w czasie trwania członkostwa, spółdzielnia i członek są obowiązani ponownie zawrzeć spółdzielczą umowę o pracę.
- § 2. W razie naruszenia przez spółdzielnię obowiązku, o którym mowa w §1, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę odpowiadającą aktualnym możliwościom gospodarczym spółdzielni. Członkowi, który podjął pracę, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na zasadach określonych w art. 111 §2. Za podstawę obliczenia wysokości przeciętnego wynagrodzenia przyjmuje się wynagrodzenie ustalone dla nowo podjętej pracy.

Art. 108

- § 1. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie:

- 1) z przyczyn uzasadniających zgodnie z przepisami prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika;
 - 2) w razie ciężkiego naruszenia obowiązków członkowskich lub umyślnego działania na szkodę spółdzielni.
- § 2. Przepisy § 1 nie wyłączają stosowania przepisu zdania pierwszego art. 13 § 2.
- § 3. Wykluczenie nie może nastąpić po upływie trzech miesięcy od uzyskania przez spółdzielnię wiadomości o okolicznościach je uzasadniających.
- § 4. Wykluczenie członka, który był zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Art. 109

- § 1. Wykreślenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy:
- 1) członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię;
 - 2) członek utracił w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy;
 - 3) członek utracił pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności.
- § 2. W wypadku gdy członek jest zatrudniony w spółdzielni, a jego wykreślenie nastąpiło z przyczyn określonych w § 1 pkt 2 lub pkt 3, spółdzielcza umowa o pracę wygasa z upływem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia umowy o pracę. Okres ten liczy się od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia o jego wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 110

- § 1. Jeżeli w spółdzielni działa związek zawodowy, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy, skrócenie uchwałą rady czasu pracy i związane z tym zmniejszenie wynagrodzenia, wypowiedzenie i rozwiązanie bez wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę oraz wykluczenie lub

wykreślenie ze spółdzielni następuje z odpowiednim zastosowaniem przepisów art. 38 Kodeksu pracy.

- § 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w wypadku likwidacji lub upadłości spółdzielni.

Art. 111

- § 1. W razie naruszenia przez spółdzielnię przepisów art. 102 §1 lub §2, art. 105, art. 106 albo art. 110, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę lub jej warunków, a jeżeli spółdzielcza umowa o pracę uległa rozwiązaniu, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.
- § 2. Członkowi spółdzielni, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Wynagrodzenie oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia bieżącego z ostatnich trzech miesięcy oraz odpowiedni udział w części nadwyżki bilansowej.
- § 3. Przepis §2 stosuje się odpowiednio do członka spółdzielni, który po wypowiedzeniu mu warunków pracy lub płacy z naruszeniem art. 102 §1 lub §2 albo art. 106 przystąpił do pracy na warunkach określonych w tym wypowiedzeniu.
- § 4. W wypadku naruszenia przez spółdzielnię przepisów wymienionych w § 1, członkowi który nie dochodzi roszczenia o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia lub rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę, albo wypowiedzenia jej warunków, lecz wypowiedział członkostwo w terminie statutowym, przysługuje odszkodowanie w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego według zasad określonych w §2.

Art. 112

Przepisy art. 102, 105, 106 i 110 nie wyłączają stosowania korzystniejszych dla członków spółdzielni przepisów prawa pracy, zakazujących lub ograniczających wypowiedzenie umowy o pracę, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy albo jej rozwiązanie bez wypowiedzenia.

Art. 113

- § 1. Członkowi spółdzielni zatrudnionemu na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, którego spółdzielnia wykluczyła lub wykreśliła z naruszeniem przepisów art. 108-110 przysługują roszczenia przewidziane w przepisach

art. 111 § 1 i 2 lub, jeżeli jest to dla członka korzystniejsze, w przepisach prawa pracy dotyczących uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia.

- § 2. Roszczeń, o których mowa w §1, członek może dochodzić tylko łącznie z wniesieniem powództwa o uchylenie uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu.
- § 3. Jeżeli wykluczenie lub wykreślenie było uzasadnione, lecz nastąpiło z naruszeniem art. 108 §3 lub art. 110, powództwo członka o uchylenie uchwały o wykluczeniu albo o wykreśleniu i o przywrócenie do pracy może być oddalone, o ile dalsze pozostawanie członka w spółdzielni nie dałoby się pogodzić z dobrymi obyczajami.
- § 4. Członkowi spółdzielni, który mimo bezzasadnego wykluczenia lub wykreślenia nie dochodzi przywrócenia członkostwa i przywrócenia do pracy, przysługuje odszkodowanie określone w art. 111 §4.

Art. 114

- § 1. Postępowanie w sprawach o uchylenie uchwały rady lub walnego zgromadzenia o wykluczeniu lub wykreśleniu członka oraz o roszczenia określone w art. 111 i art. 113 §1 i 4, toczy się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy.
- § 2. Termin do wszczęcia przez członka spółdzielni postępowania przed sądem w sprawach dotyczących wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę, warunków pracy i płacy, rozwiązania oraz odmowy nawiązania umowy, wynosi czternaście dni i liczy się od dnia doręczenia członkowi pisemnego zawiadomienia o oświadczeniu spółdzielni w tych sprawach wraz z uzasadnieniem.
- § 3. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrz-spółdzielczym, termin określony w §2 biegnie od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia wraz z uzasadnieniem o uchwale organu odwoławczego lub od upływu terminu określonego w statucie do podjęcia uchwały przez ten organ.

Art. 115

W sprawach nie uregulowanych w niniejszym dziale, do spółdzielczej umowy o pracę stosuje się odpowiednio przepisy prawa pracy, z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy o zawieraniu umów o pracę na okres próbny oraz przepisów o stosunkach pracy na podstawie powołania, wyboru i mianowania.

Art. 116

- § 1. Statut może przewidywać zatrudnienie wszystkich lub niektórych członków nie na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, lecz na podstawie umowy o pracę nakładczą, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub na innej podstawie, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem działalności spółdzielni. Spółdzielnia ma obowiązek równomiernie rozdzielać pracę między tych członków, z uwzględnieniem ich kwalifikacji.
- § 2. Do członków spółdzielni, o których mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 99 § 1, art. 100 § 2 i 3, art. 101 i art. 104 § 1.
- § 3. Do członków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą, ponadto stosuje się odpowiednio także przepisy art. 102, 103, 104 § 2, art. 105-114 i art. 118.
- § 4. W sprawach nie uregulowanych w paragrafach poprzedzających stosuje się w zakresie wypowiedzenia umowy o pracę nakładczą, jej rozwiązania bez wypowiedzenia i jej wygaśnięcia odpowiednio przepisy prawa pracy dotyczące umowy o pracę. W pozostałym zakresie stosuje się przepisy tego prawa dotyczące umowy o pracę nakładczą.
- § 5. Statut powinien określać szczegółowo prawa i obowiązki członków, o których mowa w §1 oraz przyczyny uzasadniające ich wykluczenie lub wykreślenie.

Art. 117

Statut może stanowić, że członkami spółdzielni mogą być także osoby fizyczne, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą, które pozostają ze spółdzielnią w stałych stosunkach gospodarczych. W takim wypadku statut określa warunki, jakie powinni spełniać ci członkowie oraz ich prawa i obowiązki.

Art. 118

- § 1. Statut spółdzielni może uzależnić przyjęcie w poczet członków od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut wskazuje organ uprawniony do przyjmowania kandydatów i określa czas trwania okresu kandydackiego.
- § 2. Do kandydatów na członków stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu pracy dotyczące osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony. Stosunek pracy między kandydatem a spółdzielnią może być jednak rozwiązany wcześniej, z zachowaniem terminów i zasad przewidzianych w przepisach Kodeksu pracy o rozwiązaniu umowy zawartej na czas nieokreślony.
- § 3. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów i wkładów.

Art. 119

Przepisów niniejszego Działu nie stosuje się do stosunku zatrudnienia dyrektora przedsiębiorstwa spółdzielni.

**Dział IV
SPÓŁDZIELNIE RZEMIEŚLNICZE****Art. 120**

- § 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni rzemieślniczej jest świadczenie pomocy i organizowanie współdziałania członków w zakresie ich działalności wytwórczej i usługowej, zaopatrywania w maszyny, surowce i materiały, organizowania zbytu towarów i usług oraz wspierania postępu technicznego.
- § 2. Dla wykonania zadań określonych w §1 spółdzielnia rzemieślnicza może prowadzić w interesie swoich członków również inną działalność gospodarczą.
- § 3. Spółdzielnia może zawierać umowy w imieniu swoich członków i reprezentować ich przy czynnościach prawnych w innych sprawach, a w szczególności w postępowaniu ofertowym i w negocjacjach, uczestniczyć w przetargach lub aukcjach, a także wystawach i pokazach.

Statut określa zakres i formę dopuszczalnego umocowania spółdzielni przez członka.

Art. 121

- § 1. Członkami spółdzielni mogą być wyłącznie rzemieślnicy w rozumieniu ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 979 oraz z 2003 r. Nr 137 poz. 1304) i przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek.
- § 2. Przepis §1 nie wyłącza stosowania art. 9 § 3.

Dział V SPÓŁDZIELNIE UCZNIOWSKIE

Art. 122

- § 1. Spółdzielnia uczniowska może być założona w publicznej lub niepublicznej szkole podstawowej, gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej oraz w placówce oświatowo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży.
- § 2. Założycielami spółdzielni mogą być uczniowie szkół i placówek wymienionych w § 1, którzy ukończyli 10 lat. Założycieli nie może być mniej niż 10.
- § 3. Założenie spółdzielni wymaga zgody rady szkoły udzielonej na wniosek dyrektora szkoły.
- § 4. Spółdzielnia uczniowska nie ma osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do Rejestru. Jednakże w zakresie swojej statutowej działalności spółdzielnia może zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki. Może też pozywać i być pozywana.
- § 5. Spółdzielnia uczniowska może być członkiem innej spółdzielni lub związku spółdzielczego na zasadach przewidzianych dla osób prawnych.
- § 6. Spółdzielnia uczniowska jest organizacją pożytku publicznego.

Art. 123

- § 1. Celem spółdzielni uczniowskich jest popularyzowanie w środowiskach młodzieżowych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.
- § 2. Przedmiotem działalności spółdzielni uczniowskiej może być:
- 1) nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów i pracowników szkoły;
 - 2) świadczenie usług na rzecz szkoły i osób trzecich;
 - 3) uprawa roślin oraz chów drobnego inwentarza;
 - 4) zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż;
 - 5) podejmowanie na zasadach komercyjnych lub społecznych działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego;
 - 6) propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym;
 - 7) organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych z udziałem uczniów szkoły.
- § 3. Spółdzielnia uczniowska może prowadzić szkolną kasę oszczędności pod opieką i we współpracy ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym. Zakres i warunki opieki i współpracy oraz zasady prowadzenia rachunku określa umowa, którą dyrektor szkoły zawiera ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem.
- § 4. Statut określa przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej oraz prawa i obowiązki jej członków.
- § 5. Przy pracach wymienionych w § 2 pkt 1-5 spółdzielnia może zatrudniać swych członków na zasadach pracy społecznej lub za wynagrodzeniem na podstawie umów o pracę, umów o dzieło lub zlecenia, z odpowiednim zastosowaniem przepisów o ochronie pracy młodocianych.

Art. 124

- § 1. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły, w której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych, z tym że w stosunkach ze spółdzielnią:
- 1) członkom mającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie;
 - 2) członkom nie mającym zdolności do czynności prawnych przysługują prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie i w statucie. Nie przysługuje im bierne prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni.
- § 2. Członkowie wymienieni w §1 pkt 1 składają oświadczenia woli wobec spółdzielni w sprawach majątkowych samodzielnie, a członkowie wymienieni w § 1 pkt 2 za zgodą przedstawiciela ustawowego.
- § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów w sprawie założenia spółdzielni oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni.

Art. 125

- § 1. Dyrektor szkoły wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nad nią nadzór.
- § 2. Walne zgromadzenie i zebrania grup członkowskich oraz posiedzenia rady nadzorczej i zarządu są zwoływane w uzgodnieniu z opiekunem spółdzielni.
- § 3. Opiekun spółdzielni może także z własnej inicjatywy zwołać walne zgromadzenie, zebranie grupy członkowskiej lub posiedzenie rady albo zarządu w celu rozpatrzenia wskazanych przez niego spraw.
- § 4. Opiekun spółdzielni może uczestniczyć w posiedzeniach jej organów.
- § 5. Oświadczenia woli za spółdzielnię uczniowską składają łącznie dwaj członkowie zarządu i opiekun spółdzielni.

Art. 126

- § 1. Rada szkoły może, na wniosek dyrektora lub opiekuna spółdzielni, uchylić uchwałę każdego jej organu.

- § 2. Rada szkoły, po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek zebrania grupy członkowskiej, rady, zarządu lub co najmniej 1/10 liczby członków spółdzielni.
- § 3. Uchwały rady szkoły, o których mowa w § 1 i 2 są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu w postępowaniu sądowym i administracyjnym.

Art. 127

- § 1. Spółdzielnia uczniowska prowadzi rachunkowość według zasad określonych w odrębnych przepisach pod nadzorem opiekuna spółdzielni lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
- § 2. Dyrektor szkoły udostępnia nieodpłatnie w lokalu szkoły miejsce dla działalności gospodarczej spółdzielni uczniowskiej i posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby i możliwości przydziela spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem.

Art. 128

Krajowa Rada Spółdzielcza, po porozumieniu z ministrem właściwym do spraw edukacji narodowej i sportu, określi zasady, tryb i terminy przeprowadzenia lustracji w spółdzielniach uczniowskich.

Art. 129

Spółdzielnia uczniowska przechodzi w stan likwidacji z przyczyn określonych w art. 59 § 1 pkt 1-4, albo na podstawie uchwały rady szkoły podjętej na wniosek dyrektora szkoły i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 130

Rada pedagogiczna wykonuje określone w niniejszym Dziale uprawnienia rady szkoły w szkołach i placówkach, w których nie ma takiej rady.

TYTUŁ III. LUSTRACJA

Dział I ZASADY LUSTRACJI

Art. 131

- § 1. Działalność spółdzielni podlega lustracji.
- § 2. Lustracja obejmuje badanie legalności, gospodarności, rzetelności i sprawności działania spółdzielni, przestrzegania praw jej członków oraz udzielanie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnianiu działalności spółdzielni.

Art. 132

- § 1. W spółdzielni przeprowadza się lustrację co trzy lata. Obejmuje ona okres od poprzedniej lustracji.
- § 2. W pierwszych dwóch latach działalności spółdzielni oraz w spółdzielni w stanie likwidacji, lustrację przeprowadza się co roku. W spółdzielni mieszkaniowej w okresie realizowania przez nią i rozliczania inwestycji lustrację przeprowadza się co roku, w zakresie prawidłowości realizowania przez spółdzielnię zadania inwestycyjnego i rozliczania kosztów budowy.
- § 3. Lustrację przeprowadza się w terminach ustalonych w rocznych planach lustracji właściwego związku spółdzielczego oraz Krajowej Rady Spółdzielczej.
- § 4. Zarząd lub inny organ spółdzielni może ponadto w każdym czasie zażądać przeprowadzenia lustracji całej działalności spółdzielni (lustracji pełnej) lub określonej jej części (lustracji częściowej). Lustrację pełną lub częściową może również, z własnej inicjatywy lub na wniosek 1/10 liczby członków spółdzielni, przeprowadzić związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowa Rada Spółdzielcza.
- § 5. O terminie przeprowadzenia lustracji zawiadamia się pisemnie zarząd i radę spółdzielni co najmniej na dwa tygodnie przed rozpoczęciem lustracji.

- § 6. Zarząd zawiadamia członków o terminie przeprowadzenia planowanej lustracji w sposób określony w statucie.

Art. 133

- § 1. Lustrację przeprowadza związek spółdzielczy, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. W spółdzielni niezrzeszonej w związku spółdzielczym, lustrację przeprowadza Krajowa Rada Spółdzielcza lub wskazany przez nią związek spółdzielczy.
- § 2. Związek spółdzielczy lub Krajowa Rada Spółdzielcza upoważnia w formie pisemnej wyznaczonego przez siebie lustratora do wykonania czynności lustracyjnych w spółdzielni. W wypadkach wymagających wiadomości specjalnych, w tej formie można upoważnić do wykonania określonych czynności rzeczoznawcę współdziałającego z lustratorem.
- § 3. W czynnościach lustracyjnych mogą uczestniczyć upoważnieni przez radę jej członkowie, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, każdy członek spółdzielni. Przy czynnościach lustracyjnych mogą być obecni oraz składać oświadczenia i wyjaśnienia członkowie zarządu.
- § 4. Krajowa Rada Spółdzielcza określa zasady i tryb przeprowadzania lustracji i postępowania polustracyjnego oraz treść ślubowania lustratora.

Art. 134

- § 1. Lustrator jest uprawniony do przeglądania ksiąg i wszelkich dokumentów spółdzielni oraz do bezpośredniego sprawdzania jej stanu majątkowego. Członkowie spółdzielni i członkowie jej organów oraz pracownicy spółdzielni są obowiązani udzielać lustratorowi żądanych przez niego wyjaśnień i informacji oraz pomocy niezbędnej do przeprowadzenia czynności lustracyjnych.
- § 2. Z przeprowadzonej lustracji lustrator sporządza protokół, który oprócz niego podpisują członkowie zarządu.
- § 3. Zarząd, rada i przeprowadzający lustrację związek spółdzielczy lub Krajowa Rada Spółdzielcza otrzymują protokół z lustracji. Protokół z lustracji ma moc dokumentu urzędowego.

Art. 135

- § 1. Na podstawie protokołu z lustracji, przeprowadzający ją związek spółdzielczy lub Krajowa Rada Spółdzielcza opracowuje wnioski polustracyjne oraz przekazuje je zarządowi i radzie.
- § 2. Rada przedstawia najbliższemu walnemu zgromadzeniu swoje sprawozdanie z lustracji wraz z wnioskami polustracyjnymi.
- § 3. Lustrator, który przeprowadził lustrację w spółdzielni, uczestniczy w walnym zgromadzeniu rozpatrującym wnioski polustracyjne.

Art. 136

- § 1. Spółdzielnia ponosi koszty przeprowadzenia lustracji.
- § 2. Koszty przeprowadzenia lustracji stanowią koszty uzyskania przychodu spółdzielni.

**Dział II
LUSTRATORZY****Art. 137**

- § 1. Czynności lustracyjne są wykonywane wyłącznie przez lustratorów.
- § 2. Lustratorem jest osoba, której Krajowa Rada Spółdzielcza nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych oraz która złożyła ślubowanie.
- § 3. Uprawnienia lustratora mogą być nadane osobie mającej pełną zdolność do czynności prawnych, wyższe wykształcenie oraz co najmniej dwuletni okres pracy w organizacjach spółdzielczych i która złożyła egzamin kwalifikacyjny przed komisją powołaną przez Krajową Radę Spółdzielczą.
- § 4. Krajowa Rada Spółdzielcza wydaje osobie, której nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych, świadectwo stwierdzające nadanie tych uprawnień i prawo używania tytułu lustratora.
- § 5. Krajowa Rada Spółdzielcza określa zakres i sposób przeprowadzania egzaminów.

Art. 138

- § 1. Lustrator wykonuje czynności lustracyjne w zakresie i w sposób odpowiadający celowi lustracji i potrzebom spółdzielni, dążąc w szczególności do zapewnienia spółdzielni stosownej pomocy organizacyjnej i instruktażowej w rozwiązywaniu jej trudności i podnoszeniu efektywności działania, usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości oraz utrzymaniu więzi członkowskiej i aktywności członków spółdzielni.
- § 2. Lustrator jest obowiązany zachować w tajemnicy wszelkie wiadomości, jakie powziął w związku z wykonywaniem czynności lustracyjnych. Zachowanie w tajemnicy tych wiadomości nie obowiązuje wobec organów lustrowanej spółdzielni, związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, Krajowej Rady Spółdzielczej oraz sądu i organów powołanych do ścigania przestępstw.
- § 3. Lustrator nie może wykonywać czynności lustracyjnych w spółdzielni, w stosunku do której prowadzi działalność konkurencyjną na własny rachunek albo uczestniczy w spółce lub jest zatrudniony u przedsiębiorcy prowadzącego taką działalność. Lustrator nie może wykonywać czynności lustracyjnych także w spółdzielni, w której był zatrudniony w ciągu ostatnich dwóch lat oraz w spółdzielni, w której jest zatrudniony jego małżonek albo krewny lub powinowaty w linii prostej lub w linii bocznej drugiego stopnia.
- § 4. Za prawidłowe wykonywanie czynności lustracyjnych lustrator ponosi odpowiedzialność wobec wyznaczającego go do wykonania tych czynności związku spółdzielczego lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 139

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza cofa uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych lustratorowi, który:
- 1) utracił pełną zdolność do czynności prawnych;
 - 2) nie wykonuje lub nienależyte wykonuje obowiązki lustratora;
 - 3) dopuścił się przestępstwa lub naruszenia w inny sposób przepisów prawa powodującego utratę zaufania niezbędnego do wykonywania czynności lustracyjnych.

- § 2. Cofnięcie uprawnień z przyczyn określonych w § 1 pkt 2 i 3 następuje na wniosek komisji dyscyplinarnej, powołanej przez Krajową Radę Spółdzielczą spośród lustratorów. Krajowa Rada Spółdzielcza określa skład i tryb postępowania komisji dyscyplinarnej.
- § 3. Jeżeli uchwała organu Krajowej Rady Spółdzielczej o cofnięciu uprawnień została podjęta z naruszeniem przepisów § 1 lub § 2, lustrator, którego uchwała dotyczy, może wnieść do sądu okręgowego powództwo o jej uchylenie w terminie sześciu tygodni od daty doręczenia uchwały z uzasadnieniem.

Art. 140

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr lustratorów.
- § 2. Nadanie i cofnięcie uprawnień do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych podlega ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

TYTUŁ IV.

ZWIĄZKI SPÓLDZIELCZE I KRAJOWA RADA SPÓLDZIELCZA

Dział I

ZWIĄZKI SPÓLDZIELCZE

Art. 141

- § 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki spółdzielcze i zrzeszać się w takich związkach, w celu zapewnienia sobie pomocy w działalności statutowej oraz wspólnej reprezentacji swoich interesów.
- § 2. Liczba spółdzielni zakładających związek spółdzielczy oraz zrzeszonych w związku nie może być mniejsza niż 50.
- § 3. Członkiem związku spółdzielczego może być także inny związek spółdzielczy.
- § 4. Do zadań związku spółdzielczego należy:
- 1) przeprowadzanie lustracji zrzeszonych spółdzielni;

- 2) reprezentowanie interesów zrzeszonych spółdzielni wobec organów administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego oraz innych instytucji i organizacji;
- 3) inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych w dziedzinach dotyczących działalności zrzeszonych spółdzielni;
- 4) prowadzenie na rzecz spółdzielni działalności instruktażowej, doradczej, kulturalno-oświatowej, szkoleniowej, wydawniczej i informacyjnej;
- 5) reprezentowanie zrzeszonych spółdzielni za granicą;
- 6) inicjowanie i rozwijanie współpracy między spółdzielniami oraz współdziałanie z placówkami naukowo-badawczymi;
- 7) promowanie działalności spółdzielni i instytucji z nimi współdziałających;
- 8) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie i w statucie związku.

Art. 142

- § 1. Związek spółdzielczy działa na podstawie ustawy oraz statutu.
- § 2. Związek spółdzielczy nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania go do Rejestru.
- § 3. Organami związku spółdzielczego są: zjazd delegatów, rada i zarząd.
- § 4. Statut związku spółdzielczego określa:
 - 1) nazwę i siedzibę związku;
 - 2) cel, zakres i przedmiot działania związku;
 - 3) zasady i tryb przyjmowania, wykluczania i wykreślenia członków oraz wypowiedziania przez nich członkostwa;
 - 4) zakres właściwości organów związku, zasady i tryb wybierania i odwoływania członków organów związku oraz zwoływania organów związku i podejmowania przez nie uchwał.

Art. 143

- § 1. Prawo przeprowadzania lustracji nadaje związkowi spółdzielczemu, na jego wniosek, Krajowa Rada Spółdzielcza po stwierdzeniu, że związek spełnia warunek, o którym mowa w art. 141 § 2.
- § 2. W wypadku zmniejszenia się liczby spółdzielni zrzeszonych w związku spółdzielczym poniżej pięćdziesięciu, Krajowa Rada Spółdzielcza wyznacza związkowi termin, nie dłuższy niż jeden rok, do uzupełnienia wymaganej liczby zrzeszonych spółdzielni. Po bezskutecznym upływie tego terminu Krajowa Rada Spółdzielcza podejmuje uchwałę o cofnięciu prawa przeprowadzania lustracji.
- § 3. Krajowa Rada Spółdzielcza cofa prawo przeprowadzania lustracji także związkowi spółdzielczemu, którego działalność lustracyjna jest niezgodna z przepisami prawa.
- § 4. Związek, któremu prawo przeprowadzania lustracji Krajowa Rada Spółdzielcza cofnęła z naruszeniem przepisów § 2 lub § 3, może wnieść do sądu okręgowego powództwo o uchylenie uchwały w sprawie cofnięcia tego prawa w terminie sześciu tygodni od daty doręczenia związkowi uchwały z uzasadnieniem.
- § 5. Nadanie i cofnięcie związkowi spółdzielczemu prawa przeprowadzania lustracji podlega ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 144

- § 1. Działalność związków spółdzielczych podlega lustracji.
- § 2. Krajowa Rada Spółdzielcza przeprowadza lustrację w związkach spółdzielczych.
- § 3. Przepisy Tytułu III Działu I stosuje się odpowiednio do lustracji związków spółdzielczych.

Art. 145

W sprawach nie uregulowanych w niniejszym Dziale, do związków spółdzielczych stosuje się odpowiednio przepisy Tytułu I, z wyjątkiem art. 3 §1 i §2, art. 21 §3 zdanie drugie, art. 23 §1 pkt 7, 9, 10, 11 i 12, art. 24 §1 oraz przepisów o wkładach.

Dział II

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Art. 146

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza jest naczelną organizacją samorządu spółdzielczego w Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Członkami Krajowej Rady Spółdzielczej są spółdzielnie i związki spółdzielcze.
- § 3. Członkostwo spółdzielni i związku spółdzielczego w Krajowej Radzie Spółdzielczej powstaje z chwilą wpisania do Rejestru i ustaje z chwilą wykreślenia z Rejestru.

Art. 147

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza działa na podstawie niniejszej ustawy i statutu.
- § 2. Krajowa Rada Spółdzielcza ma osobowość prawną.

Art. 148

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza:
 - 1) reprezentuje polski ruch spółdzielczy w kraju i za granicą;
 - 2) współdziała z organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego w sprawach dotyczących spółdzielczości, w szczególności opiniuje projekty ustaw i przepisów wykonawczych do ustaw w tym zakresie oraz przedstawia wnioski dotyczące tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi spółdzielczości w Polsce;
 - 3) współpracuje z Międzynarodowym Związkiem Spółdzielczym i z innymi zagranicznymi organizacjami spółdzielczymi;
 - 4) współpracuje ze związkami spółdzielczymi oraz z ogólnokrajowymi organizacjami samorządu gospodarczego i rolniczego w Polsce;
 - 5) promuje i popularyzuje spółdzielczość oraz zapewnienia spółdzielniom i związkom spółdzielczym pomoc w ich statutowej działalności;

- 6) prowadzi działalność lustracyjną i doradczą na rzecz spółdzielni i związków spółdzielczych w zakresie określonym w ustawie;
 - 7) inicjuje, wspiera i nadzoruje działalność spółdzielni uczniowskich;
 - 8) inicjuje, podejmuje i wspiera działania na rzecz współpracy między spółdzielniami i związkami spółdzielczymi;
 - 9) prowadzi działalność szkoleniową;
 - 10) określa zakres szkolenia dla członków rad i zarządów spółdzielni;
 - 11) wydaje Monitor Spółdzielczy;
 - 12) prowadzi w zakresie problematyki spółdzielczej działalność naukowo-badawczą i wydawniczą;
 - 13) prowadzi mediacje w sporach między spółdzielniami oraz między spółdzielniami a związkami;
 - 14) wykonuje inne zadania, przewidziane w niniejszej ustawie, innych ustawach i w statucie.
- § 2. Krajowa Rada Spółdzielcza wykonuje zadania związku spółdzielczego w stosunku do spółdzielni nie zrzeszonych w takim związku. Ilekroć w ustawie jest mowa o związku spółdzielczym, należy przez to rozumieć w odniesieniu do spółdzielni nie zrzeszonych w takim związku Krajową Radę Spółdzielczą.

Art. 149

Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr swoich członków.

Art. 150

Organami Krajowej Rady Spółdzielczej są:

- 1) Kongres;
- 2) Zgromadzenie Ogólne;
- 3) Zarząd.

Art. 151

- § 1. Kongres jest najwyższym organem Krajowej Rady Spółdzielczej.
- § 2. Kongres jest zwoływany co cztery lata. Z ważnych powodów może być zwołany Kongres Nadzwyczajny w każdym czasie. Zarząd zwołuje Kongres

na podstawie uchwały Zgromadzenia Ogólnego, która ustala termin, miejsce i porządek obrad Kongresu.

- § 3. W skład Kongresu wchodzi delegaci reprezentujący spółdzielnie i związki spółdzielcze. Zgromadzenie Ogólne określa liczbę delegatów oraz tryb i terminy ich wyborów z zachowaniem zasady proporcjonalnej reprezentacji wszystkich rodzajów spółdzielni i zrzeszających je związków z uwzględnieniem podziału administracyjnego Państwa.

Art. 152

- § 1. Do właściwości Kongresu należy:

- 1) dokonywanie analizy stanu spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uchwalanie kierunków i zasad działania ruchu spółdzielczego;
- 2) przyjmowanie sprawozdań z działalności Krajowej Rady Spółdzielczej i dokonywanie oceny jej działalności za okres od poprzedniego Kongresu oraz uchwalanie jej zadań na okres do następnego Kongresu;
- 3) wybieranie w głosowaniu tajnym członków Zgromadzenia Ogólnego;
- 4) uchwalanie statutu Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmian;
- 5) podejmowanie uchwał oraz zgłaszanie wniosków i opinii w sprawach dotyczących ruchu spółdzielczego do organów administracji państwowej oraz międzynarodowych organizacji spółdzielczych.

- § 2. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej może zastrzec do właściwości Kongresu także inne sprawy o istotnym znaczeniu dla polskiego ruchu spółdzielczego.

- § 3. Kongres podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, z wyjątkiem uchwalania statutu i jego zmian, które wymagają większości 2/3 głosów.

Art. 153

Do właściwości Zgromadzenia Ogólnego należy:

- 1) uchwalanie rocznych programów działania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz sprawowanie nadzoru nad ich wykonaniem;
- 2) uchwalanie zasad gospodarki finansowej i rocznych planów finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej oraz zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności i rocznych sprawozdań finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej;
- 3) uchwalanie wysokości składek spółdzielni i związków spółdzielczych na rzecz Krajowej Rady Spółdzielczej;

- 4) wybieranie i odwoływanie w głosowaniu tajnym prezesa Zarządu i na jego wniosek pozostałych członków Zarządu oraz udzielanie absolutorium członkom zarządu;
- 5) nadawanie i cofanie związkom spółdzielczym prawa przeprowadzania lustracji;
- 6) uchwalanie regulaminów Zgromadzenia Ogólnego i jego komisji oraz zatwierdzanie regulaminu Zarządu;
- 7) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie i statucie.

Art. 154

- § 1. Statut określa liczbę członków Zgromadzenia Ogólnego oraz zasady i tryb ich wyboru.
- § 2. Kadencja członków Zgromadzenia Ogólnego wynosi cztery lata i trwa od daty ich wyboru do daty wyboru następnego Zgromadzenia Ogólnego.

Art. 155

- § 1. Zarząd jest organem wykonawczym, kieruje działalnością Krajowej Rady Spółdzielczej i reprezentuje ją na zewnątrz. Do właściwości Zarządu należą wszystkie sprawy nie zastrzeżone w ustawie lub statucie innym organom Krajowej Rady.
- § 2. Statut określa skład zarządu, zasady i tryb jego wyboru, zasady i sposób reprezentowania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz składania oświadczeń woli.

Art. 156

- § 1. Spółdzielnie i związki spółdzielcze są obowiązane wpłacać składki na pokrycie kosztów działalności Krajowej Rady Spółdzielczej.
- § 2. Wydatki Krajowej Rady Spółdzielczej pokrywa się ze składek spółdzielni i związków spółdzielczych oraz innych przychodów.

Art. 157

- § 1. W Krajowej Radzie Spółdzielczej wyodrębnia się Fundusz Wspierania Spółdzielczości, zwany dalej Funduszem. Fundusz tworzy się z pozostałego majątku spółdzielni zlikwidowanych i spółdzielni, które mimo ich niewypłacalności zostały wykreślone z Rejestru bez przeprowadzania postępowania upadłościowego oraz z darowizn i innych źródeł określonych w statucie.

- § 2. Środki Funduszu mogą być przeznaczone wyłącznie na propagowanie i promowanie ruchu spółdzielczego oraz na udzielanie pomocy spółdzielniom i związkom, które wskutek zdarzeń od nich niezależnych znalazły się w sytuacji zagrażającej ich dalszej działalności.
- § 3. Regulamin Funduszu, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne określa zasady gospodarki Funduszem.

Art. 158

- § 1. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmiany stają się skuteczne po stwierdzeniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nieprocesowym ich zgodności z prawem. W razie stwierdzenia niezgodności z prawem, Sąd wyznaczy termin do ich usunięcia. W zakresie stwierdzonych przez Sąd niezgodności statutu z prawem, zmiany statutu może dokonać Zgromadzenie Ogólne uchwałą podjętą większością 2/3 głosów.
- § 2. Statut i jego zmiany podlegają ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

TYTUŁ V. PRZEPISY KARNE

Art. 159

Kto, biorąc udział w tworzeniu spółdzielni, lub będąc członkiem zarządu lub rady albo likwidatorem działa na jej szkodę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i grzywnie.

Art. 160

Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółdzielni pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółdzielni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 161

Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, wbrew przepisom ustawy:

- 1) nie poddaje spółdzielni lustracji,

- 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym wyjaśnień lustratorowi, nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków lub nie przedkłada stosownych dokumentów,
 - 3) nie udostępnia członkom spółdzielni protokołu lustracji,
 - 4) nie zwołuje walnego zgromadzenia, zebrań przedstawicieli albo zebrań grup członkowskich poprzedzających zebranie przedstawicieli,
- podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 162

- § 1. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
- § 2. Jeżeli sprawca działa nieумыślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

TYTUŁ VI.

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Dział I

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH

Art. 163

W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.⁴⁾) skreśla się art. 277-279.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417 i z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1692 i Nr 172, poz. 1804.

Art. 164

W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1396 z późn. zm.⁵⁾) dodaje się art. 51z w brzmieniu:

„Art. 51z.1. Dokumentację osobową i placową oraz pozostałą dokumentację organizacji spółdzielczych wykreślonych z Krajowego Rejestru Sądowego wskutek ich likwidacji lub upadłości przechowują związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza.

2. Sposób przechowywania i ewidencjonowania dokumentacji, o której mowa w ust. 2 określi Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych w porozumieniu z Krajową Radą Spółdzielczą.”.

Art. 165

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.⁶⁾), w art. 21 ust. 1 dodaje się pkt 119 w brzmieniu:

„119) przychody członków spółdzielni stanowiące ich udział w podziale nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) spółdzielni.”.

Art. 166

W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 ust. 1 dodaje się pkt 1r w brzmieniu:

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 137, poz. 1302 oraz z 2004 r. Nr 173, poz. 1808.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370, i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1608, Nr 202, poz. 1956, Nr 222, poz. 2201, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1163, Nr 116, poz. 1203, 1205 i 1207, Nr 120, poz. 1252, Nr 123, poz. 1291 i Nr 162, poz. 1691.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228, Nr 122, poz. 1315 i 1324, z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672 i Nr 200, poz. 1684, Nr 230, poz. 1922, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302, Nr 180, poz. 1759, Nr 202, poz. 1957, Nr 217, poz. 2124 i Nr 223, poz. 2218 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 116, poz. 1203, Nr 121, poz. 1262, Nr 123, poz. 1291 i Nr 146, poz. 1546.

„1r. W spółdzielniach kosztem uzyskania przychodów są także wypłacane członkom odsetki od wniesionych przez nich udziałów i wkładów pieniężnych.”;

2) w art. 17 ust. 1 dodaje się pkt 4u w brzmieniu:

„4u. dochody spółdzielni uzyskane z transakcji spółdzielni z ich członkami.”.

Art. 167

W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.⁸⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

”2. Ograniczeń, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się w przypadku łączenia się kas. Połączenie lub podział kas wymaga zgody Kasy Krajowej.

3. Członkami Kasy mogą być również: małżonek, rodzice oraz dzieci osób, o których mowa w ust. 1.”;

2) w art. 10 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Spełnienie przez członka zarządu wymogów, o których mowa w ust. 2 stwierdza Kasa Krajowa. Dokument potwierdzający kwalifikacje członka zarządu dołącza się do wniosku o wpis członka zarządu do Krajowego Rejestru Sądowego.”;

3) w art. 16 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Strata bilansowa w kasie pokrywana jest zgodnie z zasadami i w terminie określonym w programie naprawczym, stanowiącym podstawę do ubiegania się o pomoc ze środków funduszu stabilizacyjnego, o którym mowa w art. 36.”.

Art. 168

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.⁹⁾) art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178, z 2001 r. Nr 8, poz. 64 i Nr 100, poz. 1081, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2004 r. Nr 68, poz. 623 i Nr 146, poz. 1546.

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60 poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 594, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808.

„2. Założycielami banku spółdzielczego mogą być osoby fizyczne oraz spółdzielnie i związki spółdzielcze w liczbie wymaganej dla założenia spółdzielni, określone ustawą z dnia Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr, poz.).”.

Art. 169

W ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252 z późn. zm.¹⁰⁾) w art. 10 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Strata bilansowa w banku spółdzielczym pokrywana jest zgodnie z zasadami i w terminie określonym w programie postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142-146 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665).”.

Art. 170

W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.¹¹⁾) w art. 4 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W pracach komisji bierze udział przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej.”.

Dział II PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Art. 171

§ 1. Związki rewizyjne (związki lustracyjne) istniejące w dniu wejścia w życie ustawy stają się związkami spółdzielczymi w rozumieniu niniejszej ustawy. W okresie dwóch lat od wejścia ustawy w życie, do związków tych art. 141 §2 i art. 143 §1 i 2 nie stosuje się.

§ 2. Zadania związków spółdzielczych wykonują w stosunku do:

- 1) spółdzielni kółek rolniczych – Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych działający na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników

¹⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 111, poz. 1195, z 2002 r. Nr 141, poz. 1178 i Nr 216, poz. 1824, z 2003 r. Nr 137, poz. 1303 i Nr 228, poz. 2260 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870.

¹¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1793 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 10, poz. 89 i Nr 240, poz. 2056.

(Dz. U. Nr 32, poz. 217, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668);

- 2) spółdzielni rzemieślniczych – Związek Rzemiosła Polskiego działający na podstawie ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 979 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1304);
- 3) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa działająca na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.¹²⁾).

§ 3. Do związków spółdzielczych określonych w § 1 i do organizacji określonych w § 2 przepisy art. 143 § 3-5 stosuje się odpowiednio.

Art. 172

Spółdzielnie socjalne utworzone na podstawie przepisów art. 203a i 203b ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 oraz z 2004 r. Nr 99, poz. 1001) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) są spółdzielniami pracy w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 173

§ 1. Osoby, którym Krajowa Rada Spółdzielcza nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych przed dniem wejścia w życie ustawy, są lustratorami w rozumieniu niniejszej ustawy.

§ 2. Do dnia 31 grudnia 2005 roku mogą być dopuszczone do egzaminu kwalifikacyjnego i po jego złożeniu otrzymać uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych także osoby, które mają wykształcenie średnie.

Art. 174

Postępowanie wewnątrzspółdzielcze, wszczęte przed wejściem w życie ustawy toczy się według przepisów dotychczasowych.

Art. 175

Postępowanie likwidacyjne spółdzielni albo związku spółdzielczego wszczęte przed wejściem w życie ustawy, toczy się od wejścia w życie ustawy według jej

¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178, z 2001 r. Nr 8, poz. 64 i Nr 100, poz. 1081, z 2002 r. Nr 169, poz. 241, poz. 2074 oraz z 2004 r. Nr 68, poz. 623 i Nr 146, poz. 1546.

przepisów, jednakże czynności dokonane przed wejściem w życie ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych pozostają w mocy.

Art. 176

- § 1. Spółdzielnie i związki spółdzielcze dokonają zmian swoich statutów w celu dostosowania ich do przepisów niniejszej ustawy oraz zgłoszą te zmiany do Rejestru w ciągu roku od daty wejścia w życie ustawy.
- § 2. Spółdzielnie, których statuty stanowią, że najwyższym organem jest zebranie przedstawicieli, bez określenia liczby członków, której przekroczenie powoduje zastąpienie walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, dokonują zmian swoich statutów, z uwzględnieniem przepisu zdania drugiego art. 22 §1, uchwałą podjętą przez zebranie przedstawicieli, wyłonione na podstawie dotychczasowych postanowień statutów.
- § 3. Do czasu wpisania zmian statutów do Rejestru, obowiązywać będą statuty dotychczasowe, jednakże w razie sprzeczności między tymi statutami a przepisami niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy.
- § 4. Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej dokona zmiany statutu Krajowej Rady Spółdzielczej i przedstawi ją Sądowi Okręgowemu w Warszawie w celu stwierdzenia zgodności zmienionego statutu z prawem w terminie określonym w § 1. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 177

- § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza, istniejąca w dniu wejścia w życie ustawy staje się z tym dniem Krajową Radą Spółdzielczą w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.
- § 2. Zgromadzenie Ogólne dokona zmiany statutu Krajowej Rady Spółdzielczej i przedstawi te zmiany w terminie sześciu miesięcy Sądowi Okręgowemu w Warszawie w celu stwierdzenia zgodności zmienionego statutu z przepisami prawa. Przepis art. 176 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 178

Sądy rejonowe prześlą do Krajowej Rady Spółdzielczej w terminie sześciu miesięcy od daty wejścia w życie ustawy odpisy z rejestrów spółdzielni i związków spółdzielczych według stanu na dzień wejścia ustawy w życie.

Art. 179

Traci moc ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 oraz z 2004 r. Nr 99, poz. 1001).

Art. 180

Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od daty jej ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze była dotychczas około trzydziestu razy nowelizowana. Wskutek tego jest ona niespójna, a przede wszystkim niedostosowana do współczesnych warunków społeczno-gospodarczych. Dlatego konieczne stało się podjęcie prac nad nowym Prawem spółdzielczym.

Niniejszy projekt Prawa spółdzielczego został opracowany według następujących założeń.

- 1) Przepisy o charakterze bezwzględnie obowiązującym zostały ograniczone do koniecznego minimum, pozostawiając możliwie szerokie pole do regulacji statutowych. Biorąc jednak pod uwagę trudności w prawidłowym opracowaniu statutu, projekt ustawy zawiera także przepisy o charakterze względnie obowiązującym, które będą miały zastosowanie tylko wtedy, gdy statut spółdzielni nie będzie danych kwestii regulował odmiennie.
- 2) Przepisy projektu ustawy zawierają alternatywne rozwiązania w wielu kwestiach, pozostawiając statutowi wybór jednego z nich. Dotyczy to zwłaszcza tych rozwiązań, które w dyskusji znalazły aprobatę większości, lecz jednocześnie za innym rozwiązaniem wypowiedziała się także tak liczna grupa uczestników dyskusji, że ich stanowiska nie można było w projekcie ustawy nie uwzględnić.
- 3) Szczególne znaczenie ma sprawa kompleksowości ustawy, i to zarówno w sensie przedmiotowym, co oznacza, że ustawa powinna regulować pełną problematykę prawno-organizacyjną spółdzielni, związków spółdzielczych i Krajowej Rady Spółdzielczej, jak i w sensie podmiotowym, zgodnie z którym ustawa powinna obejmować wszystkie rodzaje spółdzielni. W konsekwencji zatem ustawa powinna, poza przepisami dotyczącymi wszystkich spółdzielni, zawierać również przepisy szczególne, dotyczące

wyłącznie spółdzielni poszczególnych rodzajów. Z tego powodu w projekcie zostały zamieszczone odrębne przepisy dotyczące rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych oraz spółdzielni uczniowskich. Zasady tej jednak nie można było w pełni zrealizować, ponieważ do banków spółdzielczych mają zastosowanie przepisy prawa bankowego i odrębnej ustawy o tych bankach, a do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – przepisy ustawy o tych kasach. Można wręcz stwierdzić, że w wypadku wymienionych jednostek organizacyjnych bardziej istotne jest to, że – ze względu na przedmiot ich działalności gospodarczej – są odpowiednio bankami bądź kasami, niż to, że działają w formie organizacyjnej spółdzielni. Spostrzeżenia tego nie można natomiast odnieść do spółdzielni mieszkaniowych, do których obecnie mają zastosowanie nie tylko przepisy ustawy – Prawo spółdzielcze, ale również przepisy szczególne ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. To, że wspomniane spółdzielnie znalazły się poza projektem Prawa spółdzielczego, wynika bowiem wyłącznie z powodu nierozstrzygnięcia dotychczas przez Trybunał Konstytucyjny sprawy zgodności z Konstytucją licznych przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i nowelizującej ją ustawy z 2002 r.

II. Podstawowe założenia projektu nowego Prawa spółdzielczego są następujące.

- 1) Przepisy Prawa spółdzielczego powinny być dostosowane do standardów europejskich i zasad spółdzielczych uchwalonych przez XXXI Kongres Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w 1995 r. w Manchesterze.
- 2) Podstawy prawne działalności spółdzielni powinny być dostosowane do współczesnych reguł działania podmiotów gospodarczych oraz uwzględnić wprowadzenie zmodernizowanego systemu finansowego przedsiębiorców i

stworzenie podstaw do menadżerskiego systemu kierowania działalnością gospodarczą spółdzielni.

- 3) Powinny być wprowadzone zmiany w odniesieniu do związków rewizyjnych i Krajowej Rady Spółdzielczej oraz do instytucji lustracji zmierzające do zwiększenia ze strony tych podmiotów zakresu i form pomocy dla spółdzielni oraz ściślejszego związania ich działalności z potrzebami i oczekiwaniami środowisk spółdzielczych.

III. Przedstawiając w sposób syntetyczny realizację wymienionych zasad należy zwrócić uwagę w pierwszym rzędzie na dostosowanie definicji spółdzielni do zasad Międzynarodowego Związku Spółdzielczego, precyzyjne uregulowanie procesu zakładania spółdzielni, podniesienie rangi i rozszerzenie zakresu regulacji statutowej. Na szczególne podkreślenie zasługuje wzmocnienie podmiotowości członków spółdzielni oraz ustawowe określenie ich podstawowych praw i obowiązków.

Znaczące zmiany projekt ustawy wprowadza w odniesieniu do organów spółdzielni. Pozostawia się wprawdzie dotychczasową strukturę organów, lecz zmienia się w istotny sposób zakresy ich właściwości. Zarząd spółdzielni uzyskuje możliwość bardziej operatywnego działania, przede wszystkim w wyniku przekształcenia rady nadzorczej z organu nadzorczo-stanowiącego w organ wyłącznie nadzorczo-kontrolny. W małych spółdzielniach, liczących do 10 członków, rady nadzorczej w ogóle się nie powołuje. Jej zadania przejmuje walne zgromadzenie, a prawo kontroli działalności spółdzielni przysługuje każdemu członkowi. Projekt ustawy stwarza też podstawy prawne do wprowadzenia w spółdzielniach systemu menadżerskiego. Obok tych zmian, które mają na celu w sposób oczywisty ułatwić spółdzielniom funkcjonowanie w warunkach wolnego rynku i konkurencji, w projekcie ustawy zmierza się do umocnienia w dużych spółdzielniach demokracji wewnątrzspółdzielczej przez zwiększenie roli i bliższe określenie uprawnień zebrań grup członkowskich.

Poza tym wyraźnie odróżnia się sytuacje, w których uchwały walnego zgromadzenia są od samego początku nieważne bądź też jedynie mogą być uchylone przez sąd.

Ważne znaczenie mają nowe rozwiązania wprowadzone w dziale dotyczącym systemu finansowego spółdzielni. Wprawdzie projekt ustawy zachowuje oba podstawowe fundusze własne spółdzielni, tj. fundusz udziałowy i fundusz zasobowy oraz sposób ich tworzenia, z pewnymi tylko zmianami dotyczącymi udziałów i wpisowego, ale inne nowe przepisy tego działu stwarzają spółdzielni możliwość poprawy ich sytuacji finansowej i zdolności kredytowej. Są to w szczególności przepisy o wkładach skonstruowane w taki sposób, aby była nimi zainteresowana zarówno spółdzielnia, jak i jej członkowie.

Przepisy projektu ustawy o łączeniu się spółdzielni, podziale spółdzielni i likwidacji spółdzielni merytorycznie niewiele odbiegają od unormowań zawartych w Prawie spółdzielczym z 1982 r. Nowe przepisy w tym zakresie precyzują głównie tryb postępowania przy łączeniu się, dzieleniu i likwidacji spółdzielni. Majątek zlikwidowanej spółdzielni pozostawiony jest do dyspozycji walnego zgromadzenia, które może przeznaczyć go także do podziału między członków, z wyjątkiem 10%, które powinny być przekazane na Fundusz Wspierania Spółdzielczości tworzony w Krajowej Radzie Spółdzielczej.

Dotychczas obowiązujące Prawo spółdzielcze zawiera przepisy szczególne, dotyczące upadłości spółdzielni, chociaż postępowanie upadłościowe, poza tymi przepisami, toczyło się według Prawa upadłościowego z 1934 r. Celem tych przepisów szczególnych było umożliwienie spółdzielniom uniknięcia upadłości przez podjęcie odpowiednich środków, co w praktyce wyrażało się zazwyczaj zwiększeniem funduszu udziałowego. Obecnie, pod rządami nowego Prawa upadłościowego i naprawczego z 2003 r., należałoby taką możliwość utrzymać, biorąc pod uwagę społeczny charakter spółdzielni i z

reguły niewielki stopień zamożności jej członków. Dlatego w projekcie ustawy zostały zamieszczone przepisy utrzymujące obowiązek zwołania walnego zgromadzenia lub zgromadzenia przedstawicieli i zebrań grup członkowskich w sytuacji, gdy spółdzielnia znajduje się w stanie niewypłacalności lub taki stan jej zagraża w celu podjęcia środków umożliwiających wyjście spółdzielni z takiego stanu. Podkreślić należy, że przepisy te nie naruszają interesów wierzycieli spółdzielni, którzy mogą niezależnie od tych przepisów zgłosić wniosek o ogłoszenie jej upadłości według ogólnych zasad.

Jak już wyżej wspomniano, projekt Prawa spółdzielczego nie zawiera przepisów szczególnych, odnoszących się do wszystkich rodzajów spółdzielni i regulujących swoiste dla nich problemy. Jednakże część projektu ustawy (tytuł II), która zawiera przepisy szczególne dla poszczególnych rodzajów spółdzielni, obejmuje 5 rodzajów spółdzielni. Zostały tam zamieszczone zarówno przepisy nowatorskie, jak i przepisy zachowujące w wielu wypadkach rozwiązania dotychczasowe, które zdały egzamin w praktyce.

Do przepisów szczególnych, zachowujących w większości dotychczasowe regulacje, należy zaliczyć przepisy o rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, zwłaszcza w zakresie wkładów gruntowych i pracy członków w spółdzielniach. Oddzielna grupa przepisów została poświęcona spółdzielniom kółek rolniczych, w których członkami mogą być nie tylko kółka rolnicze, lecz także osoby fizyczne. Ważne dla tych spółdzielni, które oprócz swojej głównej działalności będą prowadziły gospodarstwa rolne, jest dopuszczenie – jeżeli statut będzie tak stanowił – wnoszenia wkładów gruntowych i pieniężnych oraz w pewnych sytuacjach zatrudnienia swych członków na takich zasadach, jakie obowiązują w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych. Dotyczy to także innych spółdzielni, które obok swojej działalności podstawowej zechcą prowadzić gospodarstwa rolne.

Kolejny dział przepisów szczególnych jest poświęcony spółdzielniom pracy. Istotą tych spółdzielni był i jest nadal ich ustawowy obowiązek zatrudniania swoich członków oraz obowiązek członków świadczenia pracy na rzecz spółdzielni, z reguły w formie spółdzielczego stosunku pracy. Konsekwencją takiego założenia są daleko idące ograniczenia w rozwiązywaniu i zmianie spółdzielczej umowy o pracę. Jednakże występujące w kraju trudności gospodarcze wymagają uelastycznienia spółdzielczych stosunków pracy i takie właśnie projekt ustawy wprowadza.

W projekcie ustawy odrębne przepisy odnoszą się do spółdzielni rzemieślniczych. Określają one przedmiot działalności tych spółdzielni nawiązujący do dotychczasowych regulacji statutowych. Przewidują też możliwość ustawowego umocowania spółdzielni rzemieślniczych do reprezentowania członków w obrocie gospodarczym, zwłaszcza do zawierania umów, uczestniczenia w przetargach lub aukcjach, negocjacjach, postępowaniu ofertowym, wystawach, pokazach itp.

Następny dział przepisów szczególnych odnosi się do spółdzielni uczniowskich, które zapewne nie mają zbyt doniosłego znaczenia dla aktualnej pozycji spółdzielni w gospodarce narodowej, ale są ważne z punktu widzenia wychowawczego i dydaktycznego oraz niewątpliwie budzą duże nadzieje dla przyszłości polskiego ruchu spółdzielczego. Takie spółdzielnie nie są nowym zjawiskiem w polskiej spółdzielczości, ich historia liczy bowiem ponad 100 lat. Pierwsza spółdzielnia uczniowska została założona w 1900 r. w Pszczelinie. Obecnie spółdzielnie uczniowskie działają bez podstawy ustawowej, jako organizacje przyszkolne, które kierują się wzorem statutu opracowanym w Krajowej Radzie Spółdzielczej. Tymczasem ze względów jurydycznych regulacja ustawowa jest tu konieczna, aby spółdzielnie te mogły skutecznie zawierać umowy niezbędne dla ich działalności, mieć swoje organy realizujące zasadę samorządu spółdzielczego, posiadać rachunek w banku itp. Trzeba

bowiem pamiętać, że w zdecydowanej większości członkowie spółdzielni uczniowskich nie ukończyli 18 roku życia, nie mają więc pełnej zdolności do czynności prawnych. Na szczególne podkreślenie z punktu widzenia interesu społecznego i idei ruchu spółdzielczego zasługują przepisy określające jako cel spółdzielni uczniowskich popularyzowanie w środowiskach młodzieżowych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

Projekt ustawy w nowy sposób formułuje zadania lustracji spółdzielczej rozszerzając zakres przeprowadzanych przez lustratorów badań oraz kładąc nacisk na udzielanie pomocy w postaci ogólnego instruktażu i w usuwanie stwierdzonych nieprawidłowości w działalności spółdzielni oraz na przepływ informacji o wynikach lustracji do członków spółdzielni. Lustracja ma być przeprowadzana w zasadzie co trzy lata, z wyjątkiem sytuacji, w których konieczne jest jej częstsze przeprowadzanie (w okresie rozliczania kosztów budowy w spółdzielniach mieszkaniowych i w spółdzielniach znajdujących się w stanie likwidacji – co roku). Poddawanie się spółdzielni lustracji jest obowiązkowe i zostało obwarowane sankcjami karnymi. Wykonywanie tak określonych zadań lustracji wymaga oczywiście posiadania odpowiednich kwalifikacji przez lustratorów, co projekt ustawy dokładnie reguluje. Lustrację przeprowadzają związki spółdzielcze, a w spółdzielniach niezrzeszonych w związkach – Krajowa Rada Spółdzielcza, która przeprowadza lustrację także w związkach.

Członkostwo spółdzielni w związkach jest dobrowolne. Związki spółdzielcze mają zadania określone w projekcie ustawy, wśród których - poza lustracją - podkreślić należy prowadzenie doradztwa na rzecz zrzeszonych spółdzielni. Do wykonania zadań nałożonych przez projekt Prawa

spółdzielczego związku spółdzielcze muszą mieć odpowiednie środki, które mogą uzyskać wtedy, gdy będą zrzeszały odpowiednią liczbę spółdzielni opłacających składki. Projekt ustawy minimalną liczbę spółdzielni ustala na 50. Spełnienie tego warunku stwierdzać będzie Krajowa Rada Spółdzielcza, która będzie mogła także pozbawić związek prawa przeprowadzenia lustracji, jeżeli ilość zrzeszonych spółdzielni spadnie poniżej 50, lub działalność lustracyjna związku będzie niezgodna z przepisami prawa. Warunek zrzeszania co najmniej 50 spółdzielni nie dotyczy istniejących w dniu wejścia w życie ustawy związków rewizyjnych (lustracyjnych), które pod presją ustawowych zadań będą zapewne dążyły do wzmocnienia się, przyjmując nowe spółdzielnie lub łącząc się z innym związkiem. Mówiąc o związkach spółdzielczych trzeba też wspomnieć, że Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Związek Rzemiosła Polskiego oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa zachowują swoje uprawnienia związku spółdzielczego w stosunku do zrzeszonych w nich spółdzielni.

W odniesieniu do Krajowej Rady Spółdzielczej należy odnotować tylko dwie istotne zmiany. Pierwszą jest nadanie Krajowej Radzie charakteru korporacyjnego, zgodnego ze strukturą wszystkich organizacji spółdzielczych. Członkami Krajowej Rady według projektu są wszystkie spółdzielnie i związki spółdzielcze, a ich stosunek członkostwa nawiązuje się z mocy ustawy z chwilą wpisania tych organizacji do Krajowego Rejestru Sądowego. Druga zmiana, chociaż istotna, ma charakter formalny i polega na włączeniu Kongresu w strukturę organów Krajowej Rady, oczywiście jako jej organu najwyższego, reprezentującego wszystkie spółdzielnie i związki. Zadania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz zakresy działania jej organów, unormowane dotychczas w statucie, nie zawierają istotniejszych zmian, zostaje więc w tym względzie utrzymany w zasadzie stan dotychczasowy.

W projekcie nowego Prawa spółdzielczego znalazły się także sankcje karne. Nie są one tak obszerne i restrykcyjne jak w kodeksie spółek handlowych, ponieważ spółdzielnie są organizacjami społecznymi, a ich działacze w większości (poza częścią członków zarządów) wykonują swoje funkcje bezpłatnie. Przepisy karne, zawarte w projekcie Prawa spółdzielczego, dotyczą następujących sytuacji. Pierwsza zachodzi wtedy, gdy założyciel spółdzielni albo członek jej zarządu lub rady nadzorczej względnie likwidator działa na szkodę spółdzielni. Dalsze sytuacje objęte sankcjami karnymi mają na celu zdyscyplinowanie osób odpowiedzialnych w spółdzielni za uniemożliwienie przeprowadzenia lustracji oraz niezgłoszenie wniosku o upadłość spółdzielni. Kolejna sytuacja odnosi się do ogłaszania przez członka organu spółdzielni albo likwidatora danych nieprawdziwych albo przedstawiania ich organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi.

Projekt ustawy przewiduje szereg zmian w obowiązujących przepisach prawnych, w tym zwłaszcza w Kodeksie cywilnym, w ustawach o podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych, w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i w ustawie – Prawo bankowe.

Wyjaśnienia wymagają proponowane zmiany w sprawach podatku dochodowego od osób fizycznych (art. 165) i od osób prawnych (art. 166). W pierwszym wypadku chodzi o zniesienie podwójnego opodatkowania udziału członków spółdzielni w nadwyżce bilansowej. Nadwyżka ta stanowi część zysku spółdzielni wypracowanego przez członków spółdzielni. Zysk spółdzielni w całości podlega bowiem opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych i po odliczeniu podatku dochodowego pozostaje nadwyżka bilansowa, której część może być wypłacona członkom spółdzielni. Wypłata nadwyżki bilansowej członkom podlega jednakże powtórnemu opodatkowaniu podatkiem

dochodowym, tym razem od osób fizycznych, ponieważ podatek ten obciąża nadwyżkę bilansowa wypłaconą członkom. Zachodzi tu niedopuszczalne w doktrynie prawnopodatkowej zjawisko podwójnego opodatkowania tego samego przedmiotu z oczywistym pokrzywdzeniem podatników.

W odniesieniu natomiast do podatku dochodowego od osób prawnych, projekt ustawy zmierza do zaliczenia odsetek wypłacanych przez spółdzielnię swym członkom od wniesionych przez nich udziałów i wkładów pieniężnych – do kosztów uzyskania przychodów. Zmiana ta, uwzględniająca rzeczywiste koszty spółdzielni, jest zgodna z zasadami gospodarki finansowej i prawa podatkowego.

Zwolnienie natomiast spółdzielni od opodatkowania dochodów uzyskanych z transakcji spółdzielni z jej członkami znajduje uzasadnienie w istocie i zasadach spółdzielczych, ponieważ głównym zadaniem spółdzielni jest zaspokajanie potrzeb swych członków, co następuje właśnie w drodze odpowiednich transakcji. Ta działalność spółdzielni zasługuje na podkreślenie także przez zastosowanie proponowanych w projekcie ustawy rozwiązań podatkowych.

Skutki finansowe dla budżetu Państwa i budżetów samorządowych z tytułu ulg podatkowych wobec braku danych w tym zakresie są trudne do wyliczenia. Można jedynie orientacyjnie przyjąć, że do budżetu Państwa i budżetów samorządowych nie wpłynie kwota około 14 milionów złotych rocznie.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z upływem sześciu miesięcy od daty jej ogłoszenia. Ustawa będzie wymagała wielu czynności przygotowawczych i organizacyjnych, dlatego taka *vacatio legis* jest uzasadniona.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane przez prawo Unii Europejskiej ani nie są objęte obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Znana w prawie wspólnotowym instytucja spółdzielni europejskiej (SCE) jest w pełni autonomiczna wobec rozwiązań przyjętych w krajowych systemach prawa spółdzielczego. Podstawowym aktem prawnym ustanawiającym zasady funkcjonowania tej szczególnej formy prawnej jest rozporządzenie Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 roku w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz. Urz. UE L nr 207, 18.8.2003).

SZEF KANCELARII PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Jolanta Szymanek-Deresz

Nr BPU. 15-3-04

Warszawa, dnia 24 października 2004 r.

Pan Józef MIKOSA

Szef Kancelarii Sejmu

szanowny Panie Ministrze

W związku z pismem Pana Ministra z dnia 11 października 2004 r. Nr JM-U-5/04 w sprawie uzasadnienia do projektu ustawy – Prawo spółdzielcze, przedłożonego Sejmowi przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 28 września 2004 r., uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

1. Skutki finansowe dla budżetu państwa

Odnosnie zarzutu, że projekt ustawy „nie wskazuje źródeł finansowania jednostek samorządu terytorialnego”, Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej pragnie wyjaśnić, że projekt nie przewiduje żadnych wydatków ze strony tych jednostek. Wskutek pewnych proponowanych ulg podatkowych należy się liczyć tylko ze zmniejszeniem wpływów do budżetu centralnego i budżetów terenowych, które w uzasadnieniu projektu zostały szacunkowo określone na 14 milionów złotych rocznie.

2. Konsultacje projektu ustawy - Prawo spółdzielcze

Projekt ustawy – Prawo spółdzielcze został opracowany w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przez Zespół powołany Decyzją Nr 5 Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 grudnia 2003 r. W skład Zespołu weszli przedstawiciele świata nauki – znawcy problematyki prawa spółdzielczego oraz **przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej**, w tym Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej Pan Jerzy Jankowski.

Założenia do projektu ustawy – Prawo spółdzielcze zostały opracowane w Krajowej Radzie Spółdzielczej, po przeprowadzeniu szerokiej konsultacji ze środowiskami spółdzielczymi i aprobachie Nadzwyczajnego Kongresu Spółdzielczości, który odbył się we wrześniu 2001 r. Niektóre propozycje w projekcie ustawy są rozbieżne z założeniami przedłożonymi przez Krajową Radę Spółdzielczą, lecz mimo to Krajowa Rada Spółdzielcza na tym etapie prac, nie oponowała przeciwko wniesieniu projektu ustawy do Sejmu w wersji przyjętej przez Zespół, licząc się z tym, że będzie on przedmiotem dalszych prac w komisji sejmowej i ewentualne rozbieżności zostaną tam rozstrzygnięte. W tej sytuacji Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wyraża pogląd, że projekt ustawy – Prawo spółdzielcze uznać należy za skonsultowany z Krajową Radą Spółdzielczą.

Z upoważnieniem

Janina Szymborska